Evropský polytechnický institut, s.r.o.

BAKALÁRSKA PRÁCA

2010 Róbert LENGYEL, DiS.

Evropský polytechnický institut, s.r.o. v Kunovicích

Studijní obor: Manažment a marketing zahraničního obchodu

ANALÝZA VZÁJOMNÝCH OBCHODNÝCH VZŤAHOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY A NEMECKA

(Bakalárska práca)

Autor: Róbert LENGYEL, DiS.
Vedúci práce: Mgr. Tomáš ZEMKO

Kunovice, jún 2010

1. soukromá vysoká škola na Moravě
Evropský polytechnický institut, s.r.o.
akademický rok 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: **Róbert LENGYEL, DiS.**
Studijní obor: Management a marketing zahraničního obchodu

Téma práce:

Analýza vzájomných obchodných vzťahov Slovenskej republiky a Nemecka

Cíl bakalářské práce:
Cieľom bakalárskej práce je na základe príslušnej literatúry, oficiálnych zdrojov, štatistických, hospodárskych a obchodných inštitúcii spracovať analýzu vzájomných obchodných vzťahov Nemeckej spolkovej republiky a Slovenskej republiky pred rokom 1989 a po roku 1989. Analýza bude spočívať v charakteristikách jednotlivých krajín, vývoj zahraničného obchodu v bývalom Československu a Nemecku, výsledky týchto vzájomných obchodných vzťahov, teritoriálna a komoditná struktúra, vývoz a dovoz z týchto krajín, ekonomické ukazovatele a časové rady, vzájomné hospodárske vzťahy a prognózy.

Osnova:

1. Analýza vzájomných obchodných vzťahov medzi Slovenskou republikou a Nemeckom do roku 1989 (časové rady, dovozu, vývozu, komoditná skladba)
2. Analýza vzájomných obchodných vzťahov medzi Slovenskou republikou a Nemeckom v rokoch 1989 – 2009
3. Vplyv globálnej krízy od roku 2008 na vývoj vzájomných obchodných vzťahov
4. Prognóza ďalšieho vývoja

Podle zákona č. 111/1998 Sb., § 47b, odst.3 platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Tomáš Zemko
Datum zadání bakalářské práce: Kunovice, 19. dubna 2010

Evropský polytechnický institut, s. r. o.
Osvobození 699
686 04 KUNOVICE

Ing. Vladimíra Hlaváčková
ředitelka Ústavu ekonomiky a řízení

Oldřich Kratochvíl
H. prof., Ing., Ph.D., Dr.h.c., MBA
rektor

Prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracoval samostatne pod vedením Mgr. Tomáša Zemka a uviedol v zozname literatúry všetky použité literárne a odborné zdroje.

Kunovice, jún 2010

Ďakujem pánovi Mgr. Tomášovi Zemkovi za veľmi užitočnú metodickú pomoc, ktorú mi poskytol pri spracovaní mojej bakalárskej práce.

Kunovice, jún 2010
Róbert Lengyel, DiS.

Obsah

Úvod **7**

1 Charakteristika ekonomiky Nemecka **8**

2 Charakteristika ekonomiky Slovenska **10**

3 Analýza vzájomných obchodných vzťahov medzi Slovenskou republikou a Nemeckou spolkovou republikou do roku 1989 ..... **13**

3.1 Československo-západonemecké obchodné a politické vzťahy v období 1968 – 1989 13

3.1.1 Vývoj Československého zahraničného obchodu zo Spolkovou republikou Nemecko 16

3.1.2 Vývoj západonemeckého zahraničného obchodu z Československom 18

3.1.3 Komoditná štruktúra československo-západonemeckého zahraničného obchodu 19

3.1.4 Dopravno-politické vzťahy 19

3.2 Závery 21

4 Analýza vzájomných obchodných vzťahov medzi Slovenskou republikou a Spolkovou republikou Nemecko po roku 1989 ..... **24**

4.1 Vývoj zahraničného obchodu Slovenskej republiky a Nemeckej spolkovej republiky v období 1993 – 2007 24

4.1.1 Obchodné vzťahy medzi Slovenskou republikou a Nemeckou spolkovou republikou 25

4.1.2 Slovensko-nemecké hospodárske vzťahy 33

4.2 Hlavné odvetvia Nemeckého hospodárstva 35

4.3 Vývoj zahraničného obchodu Nemeckej spolkovej republiky 38

4.4 Zahraničný obchod Nemecka podľa Spolkových krajín 41

4.4.1 Obchodné vzťahy Slovenskej republiky so Severným Porýním-Vestfálskom....42
4.4.2 Obchodná výmena medzi Slovenskou republikou a Bavorskom....45
4.4.3 Vývoz zo Slovenskej republiky do jednotlivých spolkových krajín....47
4.5 Obchodné zvyklosti v teritóriu Nemeckej spolkovej republiky....48
4.5.1 Klasifikácia tovaru a kvalitatívne požiadavky....50
4.5.2 Reklama a podporné akcie....52
4.5.3 Marketingová stratégia pri vývoze do teritória Nemeckej spolkovej Republiky....54
4.6 Dovozný a vývozný režim v Európskej Únii....56

5 Vplyv finančnej a hospodárskej krízy na ekonomiku Slovenska....58

6 Prognóza nemeckého hospodárstva....64
6.1 Ekonomická prognóza OECD....65

Záver....67
Abstrakt....69
Abstract....70
Zoznam použitej literatúry....71
Zoznam grafov a tabuliek....74
Zoznam príloh....76

Úvod

Zámerom bakalárskej práce je poskytnúť obraz o vzájomných obchodných vzťahoch medzi Slovenskou Republikou a Spolkovou Republikou Nemecko a preskúmať ich vzťahy pomocou oficiálnych zdrojov a štatistických inštitúcii.

V úvode bakalárskej práce budú predstavené tieto členské krajiny Európskej Únie na základe ich charakteristík. V uvedenej časti pôjde o základné informácie a ukazovatele, ktoré sú dôležité pre každú obchodnú firmu podnikajúcu v spomínaných teritóriách. Uvádzam tu históriu vzniku týchto štátov, ich polohu, ekonomickú či politickú situáciu. Ich charakteristikami sa zaoberám v prvej a druhej kapitole.

V ďalšej kapitole rozoberám západonemecký zahraničný obchod s Československom pred rokom 1989. Kapitola obsahuje jeho vývoj, dopravné a politické vzťahy a vtedajšiu komoditnú štruktúru.

V kapitole číslo štyri analyzujem zahraničný obchod medzi týmito dvoma krajinami po roku 1989. Kapitola bude obsahovať vývoj zahraničného obchodu za jednotlivé obdobia, tovarovú a teritoriálnu štruktúru. V podkapitolách sa venujem obchodným vzťahom, hospodárskym vzťahom, investíciám, vývozu a dovozu.

Na záver venujem pozornosť vplyvu finančnej a hospodárskej krízy na ekonomiku Slovenska, uvádzam prognózy vývoja a zhodnocujem informácie a poznatky z tejto bakalárskej práce.

1 Charakteristika ekonomiky Nemecka

Nemecko je jedna z najvyspelejších svetových ekonomík. Má veľké zásoby nerastných surovín (čierne uhlie, kamenná soľ, medené a horčíkové rudy, menšie ložiská ropy). Ťažký priemysel, najmä hutníctvo železa, spracúvajúce dovezenú rudu, oceliarne, hlinikárne a hutníctvo farebných kovov zásobuje najmä vyspelú domácu strojársku výrobu (výroba lodí, osobných i nákladných automobilov, autobusov, lietadiel, ľahkých strojov, ale aj jemnú mechaniku). Ďalšími odvetviami je elektrotechnika, elektronika, optika, a chémia, v ktorej je Nemecko veľmocou. Napriek množstvu vodných elektrární a rozvinutej jadrovej elektronike je Nemecko veľkým dovozcom energie najmä pre priemysel. Intenzívne poľnohospodárstvo, ktoré stojí zväčša na rodinných farmách, produkuje krmoviny, jačmeň, raž, zemiaky, pšenicu, cukrovú repu, chmeľ, ale aj hrozno, ovocie, a zeleninu, v stajniach hovädzí dobytok na mlieko a ošípané. Domáca produkcia kryje potreby štátu na 90 %. Nemecko je celosvetovo jeden z najlepších a najväčších producentov ocele, strojárenstva, elektroniky, potravinárskeho priemyslu a nápojov, ale aj stavby lodí, a výrobkov textilného priemyslu. [14]

Hospodársky rast Nemeckej spolkovej republiky, najsilnejšej ekonomiky eurozóny sa v roku 2008 spomalil. Podľa údajov spolkového štatistického úradu reálny rast HDP v roku 2008 bol na úrovni 1,3 % v porovnaní s rokom 2007. Spomalenie tempa rastu nemeckej ekonomiky je spôsobené predovšetkým poklesom celosvetovej konjunktúry a globálneho dopytu vplyvom celosvetovej hospodárskej a finančnej krízy.

Nemecká spolková republika je druhým najväčším exportérom tovarov a služieb na svete a preto tradične najsilnejším impulzom hospodárskeho rastu býva vývoz. Ten v roku 2008 vzrástol len o 3,1 % v porovnaní s rokom 2007 a jeho celková hodnota dosiahla 994,9 mld. euro. Dovoz tovarov a služieb do Nemecka v roku 2008 vzrástol o 6,3 % a dosiahol hodnotu 818,6 mld. euro. [14]

miera nezamestnanosti	8,6 %
miera zamestnanosti	65,3 %
výška HDP na obyvateľa (v USD)	28 700
výška HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily (EU 15=100)	100,5
podiel na tvorbe HDP	2 % poľnohospodárstvo, 35 % priemysel 63 % služby

Tab. č.1: Základné makroekonomické ukazovatele Nemecka

Zdroj: [14]

Nemecké hospodárstvo v štvrtom kvartáli minulého roka (2009) stagnovalo, keď slabá súkromná spotreba a investície prevážili nad rastom exportu. Hrubý domáci produkt krajiny zostal v poslednom štvrťroku oproti predchádzajúcim trom mesiacom na nezmenenej úrovni a v porovnaní s rovnakým obdobím roka 2008 sa zmenšil o 1,7 percenta. [29]

2 Charakteristika ekonomiky Slovenska

Slovensko je dynamicky sa rozvíjajúca postkomunistická krajina, ktorá musela prechádzať zložitou transformáciou priemyslu, najmä od zbrojnej výroby a peripetiami privatizácie, ktorá mala aj politické (stranícke) pozadie. Koniec zbrojnej výroby a odbytová kríza spôsobili výrazný rast nezamestnanosti, ktorá v ostatných rokoch pozvoľna klesá. V ostatných rokoch si získava v zahraničí uznanie za radikálne ekonomické, daňové a sociálne reformy. Tieto reformy a relatívne lacná pracovná sila so solídnou kvalifikáciou lákajú aj zahraničných investorov. Iba za prvých 9 mesiacov r. 2004 prišli do krajiny zahraničné investície za 321 mld. Sk, viac ako za celý rok 2003. Medzi najväčších investorov patrí juhokórejská automobilka KIA.

Najvyšší rast slovenské hospodárstvo zaznamenalo v roku 2007, keď reálne medziročne vzrástlo o 10,4 %. Aj keď už v druhom polroku 2008 slovenskú ekonomiku ovplyvnila hospodárska kríza, celoročný reálny rast HDP v roku 2009 dosiahol 6,4 %. [28]

Podľa výšky tvorby HDP je územie medzi Viedňou a Bratislavou na 15. mieste v poradí najbohatších regiónov v EÚ. Existuje projekt vytvoriť z oboch miest tzv. Twin City.

Krajina od 1. januára 2009 zaviedla euro. Kedysi rozvinutá strojárska výroba sa opäť vzmáha, tento raz automobilovou výrobou a výrobou komponentov pre automobily. Toto odvetvie na Slovensku sa rovnako ako v Európe i USA však dostalo do odbytovej krízy v roku 2009. Významné je aj hutníctvo, petrochémia, chémia, gumárenský, drevársky a potravinársky priemysel.

Na nížinách sa pestujú obilniny, repka olejná, kukurica. Ďalšími dôležitými plodinami sú krmoviny, cukrová repa, zemiaky, zelenina, ovocie. Saldo zahraničného obchodu je pasívne, najmä v obchode s Ruskom, odkiaľ SR dováža všetku ropu a zemný plyn. Výrazne pasívne saldo je aj v obchode s Čínou (najmä suroviny) a Českou republikou. Najväčšie aktívne saldo je v obchode s Nemeckom, USA a Rakúskom.

miera nezamestnanosti	11,39 %
miera zamestnanosti	59,9 %
výška HDP na obyvateľa (v USD)	3 950
výška HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily (EU 15=100)	44,7
podiel na tvorbe HDP	64,5 % služby, 25,8 % priemysel 5,3 % stavebníctvo 4,4 % poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov

Tab. č. 2: Základné makroekonomické ukazovatele Slovenska

Zdroj: [15]

Investície zahraničných firiem na Slovensku

Od 1. januára 2008 platí na Slovensku zákon o investičnej pomoci, na základe ktorého štát poskytuje regionálnu investičnú pomoc a pomoc v zamestnanosti na investičné projekty alebo projekty expanzie priemyselnej výroby, technologických centier, centier strategických služieb a komplexných stredísk cestovného ruchu. Najväčším talianskym investorom na Slovensku je firma Enel, ktorá je väčšinovým (66 %) vlastníkom Slovenských elektrární, a.s., tá investovala v roku 2009 na Slovensku 3,3 mld. eur.

Väčšina peňazí pôjde na dostavbu 3. a 4. bloku Jadrovej elektrárne v Mochovciach. Slovensko je vo všeobecnosti pre zahraničných investorov atraktívne nízkymi výrobnými nákladmi a donedávna aj mzdami, rozvinutou infraštruktúrou, dostupnosťou prakticky celého európskeho trhu a v neposlednom rade aj vzdelaním a kvalifikovanosťou obyvateľov - potenciálnych zamestnancov. [15]

Oblasť zahraničných investícií je veľmi rozsiahla, najväčšiu časť hrubého domáceho produktu Slovenskej republiky však tvorí automobilový priemysel. Prvý zahraničný automobilový závod, svoje pôsobenie začal ešte v čase Československej federatívnej republiky je Volkswagen Slovakia s.r.o., ktorý na Slovensku pôsobí od roku 1991. Ďalší je

PSA Peugeot Citroën, ktorí začal výrobu automobilov v Trnave v roku 2006. Tretím významným automobilovým závodom je Kia-Hyundai. Spoločnosť Kia Motors Corporation si pre svoj závod vybrala Žilinský región pre jeho dopravnú infraštruktúru,vysoko kvalifikovanú pracovnú silu, strategickú blízkosť európskeho trhu,

dostupnú sieť dodávateľov automobilových komponentov v regióne a odhodlanie Slovenskej republiky poskytnúť najlepšie podmienky pre nový závod. Závod pri Žiline je zároveň prvým európskym závodom - Kia Motors Corporation, ktorá sa rozhodla vybudovať svoj prvý európsky závod na základe neustáleho zvyšovania predaja a rastúceho trhového podielu v Európe. Závod zamestnáva okolo 3000 zamestnancov a jeho výrobná kapacita je okolo 300-tisíc automobilov za rok. Veľký objem investícií prichádza na Slovensko zo susedného Rakúska, potom z Cypru, Holandska, Francúzska, Nemecka, Dánska, Belgicka, Maďarska a Luxemburska. [15]

3 Analýza vzájomných obchodných vzťahov medzi Slovenskou republikou a Nemeckou spolkovou republikou do roku 1989

3.1 Československo-západonemecké obchodné a politické vzťahy v období 1968 – 1989

V druhej polovici 60–tych rokov sa po dlhých a nekonečných jednaniach podarilo uzavrieť zmluvu o zriadení obchodných zastúpení v Bonne a v Prahe a zmluvu o regulácii tovarového a platobného styku. Hospodárske vzťahy a dopravné československo–západonemecké vzťahy tak boli právne konsolidované. Táto situácia predznamenala nadviazanie diplomatických vzťahov na začiatku 70–tych rokov. Zahraničný obchod Československa so SRN nahradzoval až do roku 1973, resp. 1974 z časti diplomatické a politické vzťahy. Sľubne sa rozvíjajúce intenzívne hospodárske a dopravné vzťahy Československo–západonemecké boli narušené septembrovou okupáciou a nástupom politickej normalizácie.

Zmluva z roku 1973

Od začiatku 70–tych rokov bola západonemecká diplomacia veľmi úspešná. Podarilo sa jej uzavrieť niekoľko významných dohôd: zo SSSR, 12. septembra 1970, 7. decembra 1970 s Poľskom, štvorstrannú dohodu o Západnom Berlíne v roku 1971, tranzitnú dohodu s NDR, 17. decembra 1971, dopravnú dohodu 26. apríla 1972 a zmluvu o základoch vzťahov s NDR 21. decembra 1972. Pozitívne z medzinárodného hľadiska pôsobila príprava a jednanie Helsinskej konferencie.

Dňa 11. decembra 1973 bola po dlhých jednaniach podpísaná v Prahe Zmluva o vzájomných vzťahoch medzi Československom a SRN. Po podpisoch 10. júla 1974 v Bonne a 15. júla 1974 v Prahe vstúpila zmluva 19. júla 1974 v platnosť. Zmluva vyjadrovala vôľu oboch strán nezaťažovať minulosťou svoje vzťahy o ohľadom na budúcnosť mladej generácie. Mníchovskú dohodu označila za neplatnú. Súčasne nerušila právne účinky, ktoré vyplývajú voči fyzickým a právnickým osobám z obdobia medzi

30. septembrom 1938 a 9. májom 1945. Ďalej sa strany zriekli použitia sily s odvolaním na Chartu OSN, potvrdili neporušiteľnosť vzájomných hraníc a územnú celistvosť.

Pre hospodársku a dopravnú oblasť bol dôležitý V. článok zmluvy. Podľa nej obidve zmluvné strany prehlásili, že podniknú ďalšie kroky k širokému rozvoju svojich vzájomných vzťahov a sú zajedno v tom, že ich susedská spolupráca v oblasti hospodárstva, vedy, vedecko-technických stykov, kultúry, ochrany prostredia, športu, dopravy a iných stykov je v záujme obidvoch strán. Oficiálne československé hodnotenie bolo veľmi umiernené. „Napriek snahám odvádzať pozornosť nesprávnym smerom je možné povedať, že Zmluva o vzájomných vzťahoch medzi ČSSR a NSR je vyváženým dokumentom, ktorý tvorí solidnú základňu pre proces normalizácie vzťahov medzi obidvoma štátmi. Zmluva je víťazstvom rozumu a realizmu. Zmluva bola označovaná za právne najkomplikovanejšou zo všetkých tzv. východných zmlúv. Nemecko–československou zmluvou bola uzatvorená rada bilaterálnych východných zmlúv Spolkovej republiky, ktorá uvoľnila cestu pre politiku uvoľňovania v Európe. [5, s. 38]

Zmluva z roku 1973 bola hodnotená v západonemeckej politickej verejnosti rozdielne. Zatiaľ čo vládny zástupcovia boli toho názoru, že politické úvahy boli pre obe strany určujúce, domnievali sa istí zástupcovia CDU/CSU, že Nemecko–československé hospodárske vzťahy mali väčšiu hodnotu ako politické.

Pražskej zmluve však ešte predchádzala Československo–západonemecká dlhodobá dohoda o tovarovom styku a kooperácii vo vedecko-technickej oblasti zo 17. decembra 1970, ktorá platila do 31. decembra 1974. Zmluva bola doplnená protokolmi z 28. júna 1971 a 8. marca 1972. Po decembri 1974 EHS nedovoľovala uzatváranie bilaterálnych obchodných zmlúv. Mohli však byť uzatvárané zmluvy o hospodárskej kooperácii a vedecko-technickej spolupráci. Dňa 19. novembra toho istého roku bola časovo neobmedzená zmluva v Bonne parafovaná a 22. januára 1975 podpísaná.

V prvej polovici 70–tych rokov dospeli obidve delegácie pri preskúmaní doterajšieho vývoja objemu vzájomného obchodu k záveru, že v tomto období bolo dosiahnuté značné rozšírenie objemu vzájomné tovarovej výmeny a je žiaduce, aby sa výmena tovarov medzi obidvoma štátmi mohla ďalej rozvíjať.

Z tohto dôvodu boli obchodné zastúpenia z roku 1967 doplnené v roku 1973 v Kolíne nad Rýnom zriadením Československého kruhu a o rok neskôr v Prahe vytvorením Sekcie SRN v Československej obchodnej komore.

Druhá polovica 70-tych rokov bola v znamení oživenia hospodárskej a technickej spolupráce, či už sa jednalo o stretnutie predstavenstva Československého kruhu a Sekcie SRN v Československej obchodnej komore, či Československej obchodnej komory (1975 a 1976) a Priemyselnej obchodnej komory v Augsburgu) (1976), alebo akcie Priemyslový týždeň v Duseldorfe (1975) a Technický týždeň v Prahe (1975). Obdobne sa zvýšila intenzita vzájomných hambursko-československých vzťahov v 70-tych rokoch.

Dňa 9. novembra 1979 vstúpila v platnosť zmluva o spolupráci medzi Československou obchodnou komorou a Ost-Auschuss der Deutschen Wirtschaft s cieľom podporovať hospodársku, priemyslovú a technickú spoluprácu. Od polovice 70-tych rokov pravidelne zasadali rôzne komisie ustanovené na základe zmluvy o kooperácii. Hospodárske vzťahy pozitívne veľmi ovplyvnila možnosť západonemeckých podnikov zakladať v Československu od 1. januára 1976 vlastné zastúpenie.

Rozvoju vzájomných hospodárskych vzťahov určite napomohlo personálne posilnenie hospodárskej služby veľvyslanectva SRN v Prahe. V máji 1980 prišlo k otvoreniu oddelenia na podporu obchodu na veľvyslanectve v Prahe. S rozvojom obchodných vzťahov na úrovni osobnej a inštitucionálnej však prišla aj stagnácia v objeme zahraničného obchodu. Dokonca v roku 1977 prišlo k poklesu, pravdepodobne spôsobeným československým úsilím o redukciu zahraničnoobchodného deficitu.

Dňa 1. júla 1980 vstúpil v platnosť nový československý zákon o hospodárskych vzťahoch voči cudzine a dňa 19. decembra 1980 bola v Prahe podpísaná a 17. novembra 1983 vstúpila v platnosť zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia v odbore daní z príjmu a majetku. Na konci 70-tych rokov prišlo k nadviazaniu československo-západonemeckých kontaktov na najvyššej úrovni. V dňoch 10. a 13. apríla 1978 sa uskutočnila po prvý krát návšteva Gustáva Husáka v SRN. Okrem Bonnu navštívil aj Hamburg.

V rámci návštevy sa 11. apríla 1978 uskutočnil Husákov rozhovor zo zástupcami nemeckého hospodárstva v čele s predsedom Ost-Ausschuss dess Bundesverbandes der Deutschen Industrie Ottom Wolfom von Amerongenem. Von Amerongen zdôraznil záujem SRN o plynulý rast vzájomných hospodárskych vzťahov. V spoločnej československo-západonemeckej deklarácii z 11. apríla 1978 sa konštatovalo, že je nutné vytvárať predpoklady pre ďalší rozvoj obchodných stykov, kooperáciu podnikov, najmä pre väčšiu vyváženosť platobnej a obchodnej bilancie a pre zlepšenie štruktúry obchodu.

Na oplátku štátnej návštevy G. Husáka prišiel do Československa v dňoch 18. až 20 decembra spolkový minister zahraničia Hans Dietrich Genscher. Jeho návšteva sa potom opakovala ešte v dňoch 1. a 2. februára 1983. Po neúspešných jednaniach o raketách stredného doletu medzi Varšavským paktom a NATO na začiatku 80-tych rokov prišlo k prechodnému zhoršeniu vzájomných československo-západonemeckých vzťahov. Situácia sa zmenila až po oteplení vzťahov medzi Bonnom a Moskvou v druhej polovici 80-tych rokov. [5, s. 39-40]

3.1.1 Vývoj Československého zahraničného obchodu zo Spolkovou republikou Nemecko

Československo patrilo k najsolidnejším a bezproblémovým platcom svojich záväzkov voči SRN. Od roku 1980 prišlo po prvý krát ku vzájomnej vyrovnanej obchodnej bilancii a v neskorších rokoch dokonca k posunu v prospech Československa. V 80-tych rokoch nastal vo vzájomnej obchodnej výmene pokles, spôsobený nielen priebehom svetového hospodárskeho cyklu (inflácia, situácia verejných prostriedkov, prudký nárast cien surovín a energii, ochranárske tendencie EHS), ale tiež autarkizačnými opatreniami Československa. V období 1968-1988 vzrástol československý export z 861 mil. Kčs na 6 138 mil. Kčs, teda viac ako 7-krát. Najvýraznejší rast objemu exportu vyjadreného v Kčs bol spojený s rokmi 1968-1969 (o 50 %). Trvale československý export rástol i po roku 1973 s výnimkou rokov 1981-1982. Vyjadrené v podiele na československom exporte sú markantné vrcholy v roku 1971 (6,2 %). Po roku 1973 dosiahla SRN najvyšší podiel v roku 1974, a to 6,9 %. Potom sa pohyboval medzi 6-4 %.

Československý import z Nemecka prešiel podobným vývojom a okrem rokov 1980-1985 však prevažoval nad exportom. Úradné československé štatistiky československého importu zo SRN vykazujú podstatný vzrast v rokoch 1968-1969, a to o 45 %. Rast objemu pokračoval okrem období 1975-1976 i v nasledujúcich rokoch. Podiel československého importu zo SRN v percentách v období 1969-1979 vykazoval zhruba 6 %. Do roku 1988 nastal pokles na úroveň 4,6 %.

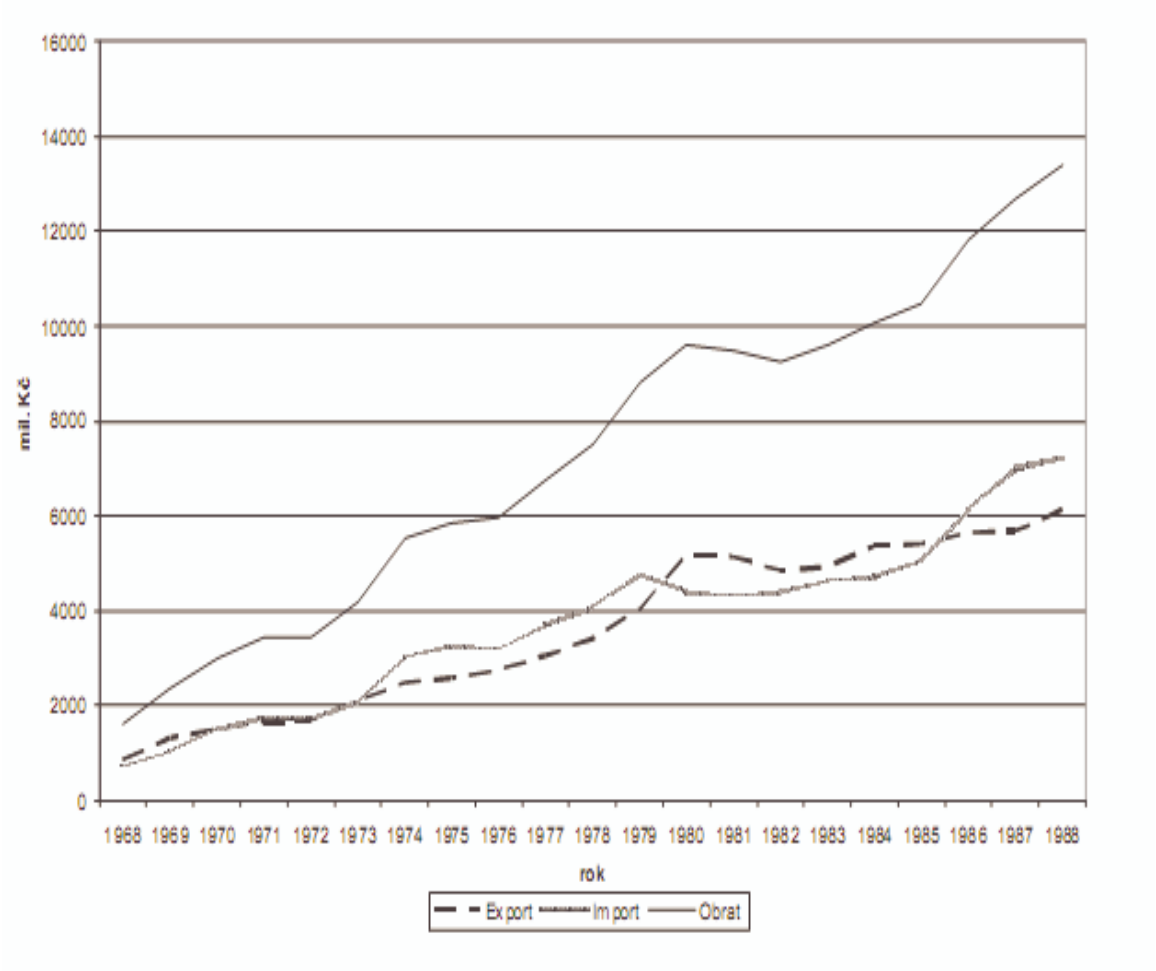

Graf č. 1: Československo-západonemecký export, import a obrat v rokoch 1968-1988 v mil. Kčs
Zdroj: [4]

3.1.2 Vývoj západonemeckého zahraničného obchodu z Československom

V rokoch 1968-1988 sa výmena tovarov medzi oboma štátmi stála zväčšovala. Export SRN do Československa vzrástol zo 460,8 mil. DM na 2198,9 mil. DM, teda 4,7-krát. Export trvale rástol s malým zakolísaním v priebehu 70-tych rokov a v prvej polovici rokoch 80-tych. Je treba mať však na mysli, že v celkovom obchode SRN nehrala výmena tovarov zo susedným Československom žiadnu veľkú rolu. Podiel Československa na západonemeckom exportu a importu zostal po celú skúmanú dobu veľmi nízky. V exporte ani v importe nedosiahol obchod z Československom ani jedno percento. Najväčší podiel zaznamenal západonemecký export v roku 1971 (0,95 %), v 80-tych rokoch sa naproti tomu pohyboval iba na úrovni 0,5 %. Vývoj západonemeckého importu z Československa pomaly, avšak stále vykazoval tendenciu rastu. Celkovo vzrástol v období 1968-1988 zo 707,4 mil. DM na 2 438,6 mil. DM, teda iba 3,4-krát. Západonemecký import dosiahol najväčší podiel v roku 1950 (0,93 %), v 80-tych rokoch predstavoval iba 0,5 %.

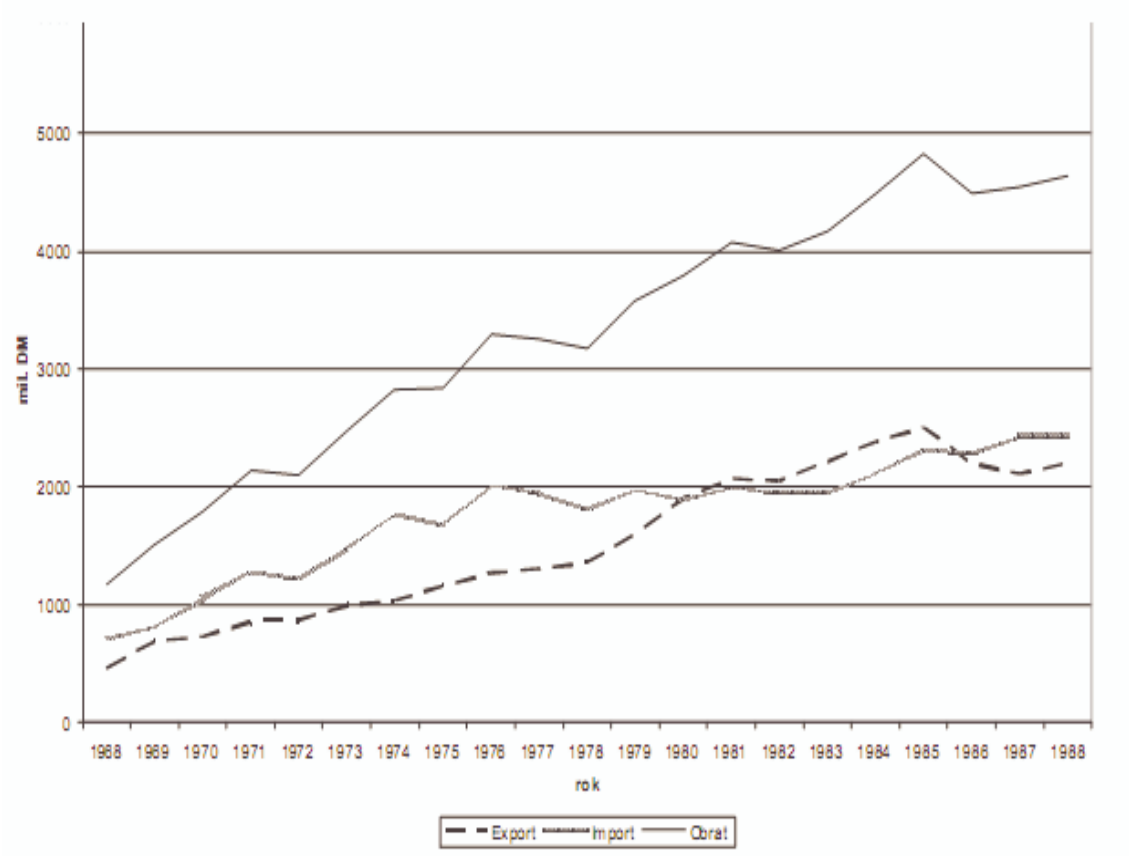

Graf č. 2: Západonemecko-československý export, import a obrat v rokoch 1968-1988 v mil. DM
Zdroj: [4]

3.1.3 Komoditná štruktúra československo-západonemeckého zahraničného obchodu

V období 1975-1980 sa na československom vývoze do SRN v priemere podieľali palivá a suroviny (43,2 %), spotrebný tovar (20,2 %), chemické produkty a hnojivá (11,7 %), potraviny (9,9 %) a stroje, zariadenia a dopravné prostriedky (9,4 %). Táto štruktúra však nezodpovedala možnostiam oboch partnerov. Do SRN sa vyvážali hutné a chemické produkty, sklo, látky, papier a suroviny.

A naopak zo SRN sa dovážali stroje a zariadenia investične náročné s vyššími technickými parametrami, chemické produkty. Do západného Berlína sa vyvážali hlavne palivá a chemické produkty, zo Západného Berlína sa dovážali chemické výrobky, stroje, zariadenia a dopravné prostriedky. Postupne sa podarilo v československom vývoze znížiť podiel surovín a polotovarov.

Na konci 80-tych rokov (1988) v československom vývoze do SRN boli najviac zastúpené položky: priemyslový spotrebný tovar (34 %), chemické produkty (14,8 %), suroviny a polotovary bez palív (14 %), palivá (11,5 %), potraviny (9,8 %), stroje, zariadenia a dopravné prostriedky (8,2 %) a poľnohospodárske suroviny (4,9 %). V československom dovoze sa jednalo o stroje, zariadenia a dopravné prostriedky (57,5 %), chemické produkty (17,8 %), priemyslový tovar (12,3 %), suroviny a polotovary bez palív a potraviny (4,1 %) a poľnohospodárske suroviny (2,7 %). [5, s. 41-42]

3.1.4 Dopravné a politické vzťahy

Veľmi dôležitým stupňom v dopravných vzťahoch medzi Západom a Východom bola Helsinská konferencia o bezpečnosti a spolupráci v Európe v roku 1975. V Záverečnom akte č. 6, týkajúci sa dopravy, sa uvádza požiadavka prispôsobenia administratívnych a technických ustanovení v oblasti bezpečnosti dopravy, tiež aj vnútrozemské plavby. SRN si udržala pozíciu najvýznamnejšieho západoeurópskeho obchodného partnera Československa a tiež hlavného dopravného partnera. Zachovaný zostal prievoz cez SRN

a tranzit do Hamburgu. Určujúce boli racionálne úvahy, diktované obojstranným hospodárskym záujmom a geografickou blízkosťou. Labe šetrilo Československu devízy, Hamburg bol tradičným pražským resp. Československým prístavom. SRN využívala Československo ako prirodzeného zázemia Hamburgu, pričom sa nejednalo o nie nepodstatný podiel. Ukazovalo sa, že spolupráca dvoch geograficky blízkych štátov a ich záujem na tejto spolupráci majú objektívne viac váhy než ideologické hľadiská a politické prehlásenia. Vzájomné kontakty museli existovať i z toho prostého dôvodu, že napr. v dopravnej infraštruktúre bolo nutné zachovať prepojenosť európskej nákladnej a osobnej dopravy.

Mlčky sa uznávala internacionalizácia Labe. Základným dopravným prostriedkom pre vzájomnú československo-západonemeckú nákladnú dopravu bola a zostane železnica. V roku 1986 bolo do SRN prepravené celkom 8 657,7 mil. t po železnici, 5 796,0 mil. t, po ceste a 1 226,8 mil. t po vode. Ostatná preprava bola letecká. Úplne nevypočuté zostali snahy o otvorení ďalších železničných a cestných československo-západonemeckých priechodov, československá strana ale nemala na tom z mocensko-politických dôvodov žiadny záujem, formálne potom z československej strany nebolo dostatok finančných prostriedkov a personálu. V západonemeckej dopravnej literatúre sa na začiatku 70-tych rokov objavovali názory, ktoré uvádzali, že v dôsledku neexistencie diplomatických vzťahov nemajú Labské plavebné akty síce žiadnu „právnu záväznosť“, ale že by bolo nutné vytvoriť novú komisiu zloženú zo štátov, prevádzkujúcu labskú plavbu, hlavne z technického a hospodárskeho hľadiska. Západonemecká strana mala byť pripravená rešpektovať staré práva Československa.

V neprospech Hamburgu bola snaha východného bloku o zmenu záťažových smerov na námorné prístavy tzv. ľudovodemokratických štátov a podpora významu Dunaja ako „socialistickej“ vodnej tepny a ďalej konkurencia holandských a belgických prístavov. Napriek tomu si Hamburg po celú dobu udržal pozíciu najdôležitejšieho západoeurópskeho prístavu pre Československo. [5, s. 42-43]

Graf č. 3: Tovar určený do Československa a z Československa cez Hamburg v rokoch 1975-1985 v t. (generálny obchod)
Zdroj: [4]

3.2 Závery

Význam československo-nemeckých obchodných vzťahov a dopravných väzieb vyplýva nielen s geopolitickej polohy Československa a Nemecka v strednej Európe, ale tiež z intenzity ich vzájomných hospodárskych kontaktov a kontaktov s ostatnými partnermi. Uzatvorenie zmluvy o zriadení obchodných zastúpení a regulácii tovarového a platobného styku v roku 1967 predznamenala nadviazanie diplomatických vzťahov v roku 1973, resp. 1974. Táto normalizácia vzájomných politických vzťahov neovplyvnila podstatným spôsobom objem zahraničnej výmeny. Obchodné zastúpenie z roku 1967, resp. 1968 bolo doplnené v roku 1973 československým kruhom Východného výboru (Tschechoslowakischer Kreis des Ost-Auschuses) a v roku 1974 Sekciou SRN

v Československej obchodnej komore (Sektion BRD in der Tschechoslowakischen Handelskammer). Sľubne sa rozvíjajúca obchodná a dopravná československo-západonemecká spolupráca bola však zabrzdená po Pražskej jari.

V priebehu celého povojnového vývoja zaznamenávame na oboch stranách záujem o rozvoj obchodno-politických a dopravno-politických vzťahov. Je možné to vysvetliť geografickou polohou, štruktúrou ekonomiky a záujmov o obchodnú výmenu surovín, polotovarov a výrobkov. Napriek tomu platí, že československo-západonemecké jednania o zriadení obchodných zastúpení, o dlhodobú obchodnú zmluvu o normalizáciu vzájomných politických vzťahov trvala podstatne dlhšie než s ostatnými štátmi východného bloku.

Ako hlavné prekážky je treba uviesť československú požiadavku anulovania platnosti Mníchovskej dohody z roku 1938, rozdielne chápanie pozície západného Berlína a malá flexibilita československej zahraničnej politiky na jednej strane a neústupnosť zo strany SRN na druhej strane. Napriek týmto dlhým jednaniam a nadviazaní normálnych vzťahov neboli zahraničnoobchodné ani dopravno-politické vzťahy medzi Československom a SRN nikdy prerušené.

V porovnaní s predvojnovým vývojom bol však objem tovarového obchodu nezrovnateľne malý. Objem vzájomného zahraničného obchodu sa prekvapivo nezvýšil ani po nadviazaní diplomatických vzťahov v roku 1973, resp. 1974, väčší vplyv na neho malo skôr podpísanie zmluvy o výmene obchodných zastúpení v roku 1967, resp. 1968. Objem vzájomného československo-západonemeckého obchodu kontinuálne vzrastal. Zatiaľ čo československý podiel zahraničného obchodu na obchode SRN nevykazoval ani jedno percento, západonemecký podiel na obchode Československa dosiahol niekoľkonásobného vzrastu na 5-6 %. Každopádne SRN zostala po celú povojnovú dobu najvýznamnejším západoeurópskym partnerom Československa, čo bolo dané nielen geografickou polohou, ale i štruktúrou ponuky a dopytu, resp. rôznymi nedostatkami tovaru na trhu SRN. Naopak Československo i v najpriaznivejších rokoch vzájomných obchodných stykov zaujímalo na trhu SRN tretie až štvrté miesto spomedzi štátov východného bloku, za SSSR, Čínou a Poľskom, čo bolo dané vzájomným záujmom, štruktúrou a veľkosťou objemu výmeny tovarov, v prípade SSSR a Číny k tomu pristupovala ešte aj ich mocensko-politická

a vojensko-strategická váha. Za týchto okolnosti niet divu, že tiež Hamburg zostal pre Československo najvýznamnejším západoeurópskym námorným prístavom (okrem juhoslovanskej Rijeky) a stal sa rovnocenným dopravno-obchodným konkurentom Štetína a Gdyne, bez ohľadu na ich preferenciu z politických dôvodov. Objem tranzitu a exportu a importu cez Hamburg naďalej postupne vzrastal. Československé nájomné pásmo v Hamburgu zostalo zachované.

Význam Hamburgu pre Československý tranzit tkvel na jednej strane v geografickej blízkosti, v kvalite poskytovaných služieb a v ponuke širokého obchodného spojenia so svetom a v neposlednej rade v úspore devíz. Na strane druhej predstavoval československý tranzit cez Hamburg dôležitý faktor nielen z hľadiska hospodárskeho ale i obchodno-politického. Záujem na styku Hamburgu s Prahou mala i SRN, pretože jej zaručoval spoľahlivé zázemie z hľadiska platobnej spôsobilosti.

Všetky zmeny a problémy, ktoré po druhej svetovej vojne nastali pri utváraní hlavných dopravných záťažových prúdov v strednej Európe, je nutné hľadať primárne v rozdielnom mocensko-politickom a ideologickom vývoji oboch blokov. Realita však nakoniec donútila obidve strany k hľadaniu kompromisu. [5, s. 47-48]

4 Analýza vzájomných obchodných vzťahov medzi Slovenskou republikou a Spolkovou republikou Nemecko po roku 1989

4.1 Vývoj zahraničného obchodu SR a NSR v období 1993-2007

Nemecká spolková republika je najvýznamnejším obchodným partnerom Slovenskej republiky, od roku 1998 postúpila na 1. priečku obchodných partnerov SR. Dovoz z NSR sa na celkovom dovoze SR podieľal v roku 2005 20,97 %, zatiaľ čo v roku 1993 to bolo iba 11,42 %. Najvyšší nárast nemeckého exportu do SR bol zaznamenaný medzi rokmi 1996 a 1998. To súviselo s výrazným nárastom kúpyschopnosti domáceho dopytu v SR v danom období a takýto prudký nárast bol spôsobený aj pokračujúcim odbúravaním obchodných prekážok medzi krajinami EÚ a SR.

V rámci jednotlivých skupín klasifikácie SITC má NSR najvyšší podiel na celkovom dovoze v skupine 7 - Stroje, zariadenia a dopravné prostriedky (29,94 %), 4 – Živočíšne a rastlinné oleje, tuky a vosky (23,11 %) a číslo 8 – Rôzne priemyselné výrobky (22,96 %). Pri konkrétnejšom pohľade na nemecký dovoz vidíme, že najvýraznejšími dovoznými artiklami sú osobné automobily, nákladné automobily a príslušenstvo, časti dopravných zariadení a výrobky elektronického priemyslu.

Na celkovom vývoze SR sa SRN podieľala v roku 2007, 21,50 %-ami, pričom v roku 1993 to bolo len 15,18 %. Najvýraznejší nárast vývozu bol zaznamenaný (podobne ako to bolo u dovozu) medzi rokmi 1996 až 1998 (33,87 % resp. 41,73 %). Medzi rokmi 2002 a 2003 bol zaznamenaný dokonca až 46,4 %-ný nárast, ktorý súvisel najmä so začatím produkcie (a vývozu) drahších modelov automobilového koncernu VW v Bratislave, DNV. Najvyšší podiel na vývoze mala NSR podľa klasifikácie SITC v triedach 7, 8 a 4. Podľa údajov Ministerstva Hospodárstva SR sa v roku 2007 do NSR exportovali najviac osobné automobily, karosérie motorových vozidiel, časti, súčasti a príslušenstvo motorových vozidiel (30 %). Na základe uvedených údajov je možné konštatovať, že v slovenskom vývoze do NSR má dominantné postavenie tradične automobilový priemysel a strojárske výrobky.

Ďalšími významnými exportnými komoditami sú elektrotechnické produkty, výrobky zo železa a ocele, umelé hmoty a kaučuk, papier, lepenka, minerálne oleje, textilné výrobky a topánky. Najvýznamnejšími exportérmi do NSR sú prevažne nadnárodné medzinárodné firmy, ktoré majú zriadené výrobné prevádzky na Slovensku. Štruktúra dovozu je obdobná s ešte výraznejším zameraním na produkty strojárskeho a elektrotechnického priemyslu. [13, s. 59]

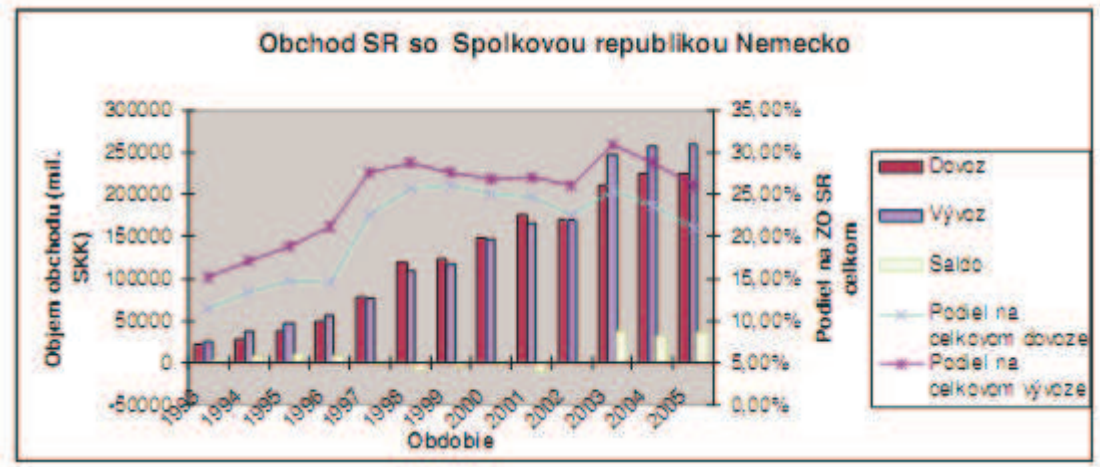

Graf. č. 4 : Obchod so Spolkovou republikou Nemecko, 1993-2005
Zdroj: [13]

4.1.1 Obchodné vzťahy medzi SRN a SR

V oblasti obchodnej spolupráce patrí Nemecko už tradične medzi najvýznamnejších partnerov Slovenska, pričom vzájomný obrat zahraničného obchodu má trvalo rastúci trend. Nemecká spolková republika postúpila v roku 1998 na 1. miesto v zahraničnom obchode Slovenskej republiky a odvtedy si s výrazným odstupom udržuje túto vedúcu pozíciu. V roku 2008 sa zo Slovenska do Nemecka vyviezli tovary v hodnote viac ako 9 mld. EUR a import z NSR predstavoval 9,5 mld. EUR. Vzájomný obrat obchodu predstavoval 19,1 mld. EUR. V roku 2008 v porovnaní s rokom 2007 klesol vývoz o 1,3 % a dovoz stúpol o 4,1 %. Slovenská republika zaujíma v zahraničnom obchode NSR v rámci dovozu do NSR 22 pozíciu a z hľadiska nemeckého vývozu 21 priečku. [21]

„Zahranično-obchodná politika predstavuje súhrn zásad, nástrojov a opatrení, pomocou ktorých štát vedome stimuluje prijaté vývojové tendencie zahraničného obchodu v prospech vlastnej ekonomiky“ [10, s. 177]

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	1 - 6 2009
dovoz	176 206	169 195	210 577	220 282	223 813	272 720	286 614	298.394	90.171
vývoz	165 168	169 528	247 560	255 628	259 277	292 221	305 471	301.443	112.139
obrat	341 374	338 724	458 138	475 910	483 090	564 941	592 085	599.837	202.310
saldo	-11 037	333	36 984	35 345	35 465	19 501	18 857	3.049	21.968

Tab. č. 3: Vývoj zahraničného obchodu medzi SR a Nemeckom v rokoch 2001-2008 (v mil. SKK)

Zdroj: [19]

Komodita SITC2	**Dovoz 2008 v tis. eur**	**Index 08/07**	**Podiel na celkovom importe v %**
Cestné vozidlá	2 496 427	124	26,02
Elektrické zariadenie, prístroje a spotrebiče	791 385	104	8,3
Stroje a zariadenia všeobecne používané v priemysle	655 914	112	6,9
Stroje a zariadenia na výrobu energie	629 329	179	6,6
Odborné, vedecké a riadiace prístroje a zariadenia	603 706	63	6,3
Kovové výrobky	575 135	112	6,0
Zariadenie na telekomunikáciu a záznam a reprodukciu zvuku	439 899	245	4,6
Železo a oceľ	301 761	96	3,2
Strojné zariadenia pre určité odvetvia priemyslu	268 741	124	2,8
Rôzne výrobky	261 605	113	2,7
Výrobky z gumy	238 731	105	2,5
Liečivá a farmaceutické výrobky	197 632	109	2,1
Textilná priadza, tkaniny, trhové výrobky z nich	183 022	95	1,9
Plasty v prvotnej forme	171 349	120	1,8
Kovoobrábacie stroje	159 544	114	1,7
Plastické hmoty v neprvotných formách	129 503	112	1,4
Papier, lepenka a výrobky z nich	127 116	109	1,3
Neželezné kovy	113 950	98	1,2
Chemické prostriedky a výrobky	104 274	99	1,1
Výrobky z nekovových nerastov	93 277	125	1,0

Tab. č. 4: Najvýznamnejšie komodity slovenského dovozu z Nemecka za rok 2008

Zdroj: [20]

Komodita SITC2	Vývoz 2008 v tis. eur	Index 08/07	Podiel na celkom exporte v %
Cestné vozidlá	2 545 228	94	26,4
Elektrické zariadenia, prístroje a spotrebiče	1 001 611	104	10,4
Stroje a zariadenia všeobecne používané v priemysle	880 056	124	9,1
Zariadenia na telekomunikáciu a záznam a reprodukciu zvuku	705 650	116	7,3
Výrobky z gumy	479 447	115	5,0
Železo a oceľ	459 823	115	4,8
Kovové výrobky	392 903	115	4,1
Obuv	301 372	156	3,1
Nábytok a jeho diely	277 418	114	2,9
Odevné výrobky a doplnky	251 242	92	2,6
Stroje a zariadenia na výrobu energie	244 088	109	2,5
Rôzne výrobky	231 041	111	2,4
Strojné zariadenia pre určité odvetvia priemyslu	214 279	118	2,2
Textilná priadza, tkaniny, trhové výrobky z nich	178 168	111	1,8
Prefabrikované budovy, výrobky zdravotnícke, inšt.	173 049	121	1,8
Papier, lepenka a výrobky z nich	147 205	93	1,5
Ostatné dopravné a prepravné prostriedky	119 232	215	1,2
Ropa, ropné výrobky a príbuzné materiály	100 669	95	1,0

Tab. č. 5: Najvýznamnejšie komodity slovenského vývozu do Nemecka za rok 2008

Zdroj: [20]

Obdobie	Import z NSR				Export do NSR				Saldo
	Poradie	Mil. Eur	Podiel na ZO NSR %	Medziročná zmena %	Poradie	Mil. Eur	Podiel na ZO NSR %	Medziročná zmena %	Mil. Eur
2002	31	4 077,8	0,6	+3,9	23	5 080,2	1,0	+19,2	+1 002,4
2003	23	5 179,9	0,8	+27,0	20	7 334,9	1,4	+44,4	+2 155,1
2004	24	5 524,1	0,8	+6,6	22	7 364,7	1,3	+0,4	+1 840,1
2005	24	5 956,2	0,8	+7,8	23	6 875,3	1,1	-6,6	+919,2
2006	21	7 321,7	0,8	+22,9	23	7 845,3	1,0	+14,1	+523,6
2007	21	8 484,5	0,9	+15,9	22	9 042,7	1,2	+15,3	+558,2
2008	23	8 587,1	0,8	+4,4	20	8 883,8	1,8	-1,75	+26,7

Tab. č. 6: Vývoj zahraničného obchodu medzi SR a NSR v rokoch 2002-2008

Zdroj: [20]

Investície slovenských firiem v Nemecku

Nemecký trh je pre Slovensko mimoriadne dôležitý. Nemecko je najväčšou ekonomikou eurozóny a už tradične patrí medzi najvýznamnejších hospodárskych partnerov Slovenska. Je druhým najväčším zahraničným investorom na Slovensku (NBS).

Investície nemeckých firiem na Slovensku

Najväčším nemeckým investorom na Slovensku je automobilka Volkswagen v Bratislave. Na Slovensku pôsobí koncern Volkswagen prostredníctvom svojej dcérskej spoločnosti Volkswagen Slovakia, ktorá je výrobno-montážnym podnikom. V slovenskom závode vyrába nemecká automobilka VW Touareg, Audi Q7, časť vozidiel Porsche Cayenne a od marca tohto roku aj Škoda Octavia. Okrem automobilky v Bratislave pôsobí nemecká automobilka aj v Martine, kde má závod na výrobu prevodoviek a komponentov do prevodoviek a v Košiciach, kde má prevádzku v ktorej sa pripravujú autá na export do Ruska.

Medzi nemeckých investorov (bavorských) etablovaných na Slovensku patria významné priemyselné spoločnosti Siemens, Osram, BSH Drives and Pumps, SAS Automotive, INA Schäffler, EON Energie, Leoni, Infineon Technologies, Meggle, Mannesmann Sachs a finančné spoločnosti Allianz a Hypovereinsbank. Sú to všetko spoločnosti, ktoré sa radia medzi najvýznamnejšie podnikateľské subjekty na Slovensku a zároveň medzi najvýznamnejšie nemecké investície na Slovensku. Len bavorské investície dosahujú na Slovensku hodnotu 660 mil. EUR. Poslednou ohlásenou investíciou z Bavorska je investícia spoločnosti Mühlbauer AG, ktorá investuje 500 mil. Sk v Nitre do výstavby závodu na výrobu technologických zariadení na čipové karty.

„Výsledky zahraničného obchodu ovplyvňujú proporcionalitu ekonomického rozvoja, jeho efektívnosť a sú parametrom kvalifikujúcim úroveň, postavenie a perspektívy krajiny vo svetovom hospodárstve, prirodzene, v porovnaní s ostatnými krajinami.“ [7, s. 61]

Export zo Slovenska do Nemecka

Slovenská republika vyváža najviac tovarov do spolkovej krajiny Dolné Sasko, v ktorej má sídlo koncern Volkswagen a práve osobné automobily a ich komponenty tvoria najväčšiu vývoznú položku zo SR do NSR. K najvýznamnejším spolkovým krajinám z hľadiska slovenského vývozu patria ďalej: Bavorsko, Severné Porýnie-Vestfálsko, Hesensko a Bádensko-Wurtembersko. Slovenský vývoz do Nemecka v roku 2007 zaznamenal oproti roku 2006 nárast o 15,3 % a predstavoval hodnotu 9 042,7 mil. EUR. Dovoz z Nemecka vzrástol proti roku 2006 o 15,9 % a dosiahol 8 484,5 mil. EUR. Celkový obrat obchodnej výmeny predstavoval za rok 2007, 17 527 mil. EUR a v porovnaní s rokom 2006 zaznamenal nárast o 15,6 %. Aktívne saldo na slovenskej strane dosiahlo v roku 2007 objem 558,2 mil. EUR a bolo oproti rovnakému obdobiu 2006 vyššie o 6,6 %.

Za prvý polrok 2008 bol zo Slovenska do Nemecka exportovaný tovar v hodnote 5031,7 mil. EUR a import tovarov predstavoval hodnotu 5 158,2 mil. EUR, čo poukazuje na takmer vyrovnanú bilanciu zahraničného obchodu Slovenska s Nemeckom. Medzi hlavné komodity slovenského vývozu do NSR patria: cestné vozidlá (30 %), elektrické zariadenia a spotrebiče (10,7 %), priemyselné stroje (7,9 %), železo a oceľ (4,4 %), výrobky z gumy (4,6 %), zariadenia na telekomunikáciu a reprodukciu zvuku (6,7 %), kovové výrobky (3,8 %), odevné výrobky (3%), stroje a zariadenia na výrobu energie (2,5 %), nábytok (2,7 %), obuv (2,1 %), papier, lepenka (1,8 %), ropné výrobky (1,1 %), neželezné kovy (1 %).

Import nemeckých výrobkov na Slovensko

K najväčším položkám slovenského dovozu z Nemecka, za rok 2008, patria diely a príslušenstvo motorových vozidiel (26,4 %), priemyselné stroje(17,8 %), elektrické stroje a zariadenia (13,9 %) optické prístroje a zariadenia (6,6 %), plasty a výrobky z nich (5,2 %), výrobky zo železa a ocele(4%) kaučuk a výrobky z neho (2,7 %), železo a oceľ (2,5 %), farmaceutické výrobky (2 %), papier a výrobky z neho (1,4 %).

Medzinárodné veľtrhy

Nemecko sa považuje za svetovú veľtržnú špičku, ročne sa tu uskutoční až 140 veľtrhov. Nemecké veľtrhy a výstavy sa vyznačujú vysokou kvalitou, medzinárodnou účasťou a značným záujmom odbornej ako aj laickej verejnosti. Účasť na medzinárodných veľtrhoch umožňuje firmám preniknúť nielen na nemecký trh, ale spravidla sa na týchto veľtrhoch uzatvárajú kontrakty, resp. nadväzujú kontakty na európske a svetové spoločnosti. Najvýznamnejšie veľtrhy sa uskutočňujú v mestách Hannover, Mníchov, Berlín, Düsseldorf, Frankfurt, Kolín. Ďalšími významnými veľtržnými mestami sú Stuttgart, Lipsko, Norimberg, Hamburg a Essen. Informácie a prehľad o veľtrhoch je možné získať v nemeckej organizácii AUMA (Ausstellungs- und Messe-Ausschuss der Deutschen Wirtschaft e.V.). Internetový portál AUMA, www.auma.de poskytuje detailné informácie o všetkých výstavách v Nemecku. [14]

Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v rokoch 2003-2008

	Dovoz v mil. Sk	v %	Vývoz v mil. Sk	v %	Bilancia v mil. Sk
SR Celkom	827,603	100.00	803,238	100.00	-24,365
EÚ	615,648	74,37	679,426	84,59	63,946
Nemecko	210,632	25,45	247,680	30,84	37,048
Taliansko	50,995	6,16	60,132	7,49	9,137
Rakúsko	36,206	4,37	59,726	7,44	23,519
Francúzsko	35,068	4,24	28,196	3,51	-6,872
Británia	17,627	2,13	16,960	2,11	-667

Tab. č. 7: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2003
Zdroj: [16]

	Dovoz v mil. Sk	v %	Vývoz v mil. Sk	v %	Bilancia v mil. Sk
SR Celkom	942,160	100,00	895,205	100,00	-46,955
EÚ	693,530	73,21	762,499	85,18	68,969
Nemecko	224,397	23,82	256,791	28,69	32,394
Taliansko	52,645	5,59	57,051	6,37	4,406
Rakúsko	40,258	4,27	70,230	7,85	29,972
Francúzsko	34,485	3,66	32,340	3,61	-2,145
Británia	17,132	1,82	25,759	2,88	8,627

Tab. č. 8: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2004

Zdroj: [16]

	Dovoz v mil. Sk	v %	Vývoz v mil. Sk	v %	Bilancia v mil. Sk
SR Celkom	1,070,893	100,00	994,571	100,00	-76,322
EÚ25	763,237	71,27	849,536	85,42	86,299
Nemecko	223,813	20,90	259,227	26,07	35,465
Taliansko	50,958	4,76	65,776	6,61	14,819
Rakúsko	40,662	3,80	70,383	70,07	29,621
Francúzsko	34,761	3,25	38,811	3,90	4,050
Británia	19,458	1,82	30,902	3,11	11,444

Tab. č. 9 : Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2005

Zdroj: [17]

	Dovoz v mil. Sk	v %	Vývoz v mil. Sk	v %	Bilancia v mil. Sk
SR Celkom	1,330,986	100,00	1,239,359	100,00	-91,627
EÚ25	905,688	68,05	1,055,009	85,13	149,321
Nemecko	272,720	20,49	292,222	23,58	19,502
Taliansko	60,248	4,53	80,232	6,47	19,984
Rakúsko	44,891	3,37	74,441	6,01	29,550
Francúzsko	43,114	3,24	53,408	4,31	10,294
Británia	19,697	1,48	48,278	3,90	28,581

T

Tab. č. 10: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2006

Zdroj: [17]

	Dovoz v mil. EUR	v %	Vývoz v mil. EUR	v %	Bilancia v mil. EUR
SR Celkom	43,884	100,00	43,559	100,00	-325
EÚ25	30,404	69,28	37,843	86,88	7,438
Nemecko	8,08	20,07	9,420	21,63	612
Taliansko	1,784	4,06	2,81	6,43	1,017
Rakúsko	1,379	3,14	2,519	5,78	1,139
Francúzsko	1,752	3,99	2,987	6,86	1,235
Británia	600	1,37	2,085	4,79	1,485

Tab. č. 11: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2007
Zdroj: [18]

	Dovoz v mil. EUR	v %	Vývoz v mil. EUR	v %	Bilancia v mil. EUR
SR Celkom	46,925	100,00	46,627	100,00	-298
EÚ25	31,549	67,23	39,768	85,29	8,29
Nemecko	9,429	20,09	9,485	20,34	56
Taliansko	1,747	3,72	2,757	5,91	1,010
Rakúsko	1,365	2,91	2,676	5,74	1,311
Francúzsko	1,896	4,04	3,181	6,82	1,285
Británia	633	1,35	2,191	4,70	1,557

Tab. č.12: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2008
Zdroj: [18]

4.1.2 Slovensko-nemecké hospodárske vzťahy

Transparentný a jednoduchý daňový systém je najväčším lákadlom Slovenska pre zahraničných investorov. Okrem toho v jeho prospech aj kvalifikovaná pracovná sila a nižšia úroveň miezd v porovnaní s okolitými štátmi. Prostredníctvom členstva v EÚ je Slovensko súčasťou európskeho vnútorného trhu. Okrem toho je verejná infraštruktúra hlavne na západe krajiny dobre vybudovaná. Tento potenciál využilo v posledných rokoch aj mnoho nemeckých spoločností. Medzičasom už na Slovensku aktívne pôsobí vyše 400 firiem s účasťou nemeckého kapitálu. Medzi ne patria i renomované koncerny ako Allianz,

Deutsche Telekom, E.ON, RWE, Siemens a Volkswagen, ale aj početné malé a stredné podniky. Pôsobenie nemeckých spoločností však vykazuje sektorové zameranie, kde dominuje automobilový a kovospracujúci priemysel. Tento vývoj možno vysvetliť veľkým počtom dodávateľov, ktorí časom nasledovali veľké podniky na Slovensko, pričom nešlo o preloženie ich sídla. Spoločnosti medzitým objavili Slovensko aj ako zaujímavý odbytový trh.

Tomu zodpovedá i vysoký podiel nemeckých priamych zahraničných investícií: pätina zahraničných investícií na Slovensku pochádza z Nemecka. Hlavne v rokoch 2000 a 2002 bol podiel nemeckých priamych investícií na úrovni okolo 50 percent. Celkový objem investícií nemeckých spoločností je dnes viac ako dve miliardy Euro. Cez prílev zahraničného kapitálu sa preniesli nové technológie a zvýšila sa tým aj konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky. Nemeckí investori prispeli k zabezpečeniu pracovných miest a k vývoju infraštruktúry v regióne.

Spoľahlivé hospodárske vzťahy medzi Nemeckom a Slovenskom sa odrážajú aj v živom zahraničnom obchode oboch krajín. Nemecko je tradične odberateľom slovenských exportných komodít, ako aj najdôležitejším zahraničným nákupným trhom. Slovenský import z Nemecka v období od januára 2003 do októbra 2006 vzrástol o 61 percent, zatiaľ čo objem exportu v tom istom časovom období vzrástol dokonca o 72 percent. Obchod sa sústreďuje skoro v 60 percentách na oblasti automobilového, strojárenského a elektrotechnického priemyslu, ktoré sú v oboch krajinách tradičnými a významnými hospodárskymi odvetviami. Okrem toho sa bilaterálny obchod – už v menšom rozsahu – zameriava aj na textílie a chemické výrobky. V tomto pozitívnom prostredí nasledovalo v lete 2005 založenie Slovensko-nemeckej obchodnej a priemyselnej komory (SNOPK). Zistený záujem o bilaterálny obchod a podnikovú spoluprácu bol podnetom na vytvorenie inštitúcie, ktorá by obchodné a hospodárske styky medzi Nemeckom a Slovenskom podporovala.

Komora je prvým kontaktným miestom pre nemecké spoločnosti, ktoré plánujú angažovať sa na slovenskom trhu. Zastupuje záujmy nemeckého hospodárstva na Slovensku a najviac podporuje slovenské podniky pri vstupe na nemecký trh. Perspektívy nemeckých spoločností na Slovensku ohľadom budúcnosti sú sľubné. Slovensko patrí k najrýchlejšie

rastúcim ekonomikám EÚ – len v Estónsku a Lottyšsku sa očakáva vyšší rast hrubého domáceho produktu (HDP). Najmä pri tvorbe stabilných hospodársko-právnych rámcových podmienok a transparentnom prideľovaní verejných zákaziek, ako aj pri boji proti korupcii a byrokracii zaostávajú dosiahnuté pokroky ešte stále za očakávaniami. Dodatočnú potrebu reforiem má Slovensko naďalej v oblastiach pracovný trh, zdravotníctvo a školstvo, ako aj výskum a vývoj. [24]

„Obchodná bilancia sa môže vychýliť z rovnováhy aj vtedy, ak sa v krajine nezmení sklon k dovozu. Tento sklon závisí od sklonu k spotrebe a od konkurenčnej schopnosti domáceho tovaru na svetových trhoch. Sklon k dovozu sa tiež zvýši, ak poklesne konkurenčná schopnosť danej krajiny na svetovom trhu. K takejto zmene môže dôjsť v dôsledku technologického a inovačného zaostávania krajiny za ostatným svetom alebo v dôsledku zvýšenej miery inflácie.“ [6, s. 64]

4.2 Hlavné odvetvia nemeckého hospodárstva

Automobilový priemysel

Za prvých deväť mesiacov roku 2009 bolo v Nemecku predaných viac ako 3 milióny nových osobných automobilov, čo predstavuje nárast o 600 000 (+26 %) automobilov oproti minulému roku. Tento enormný nárast dopytu po osobných automobiloch na domácom trhu súvisel so zavedením takzvaného šrotovného (Umweltprämie) a zmenou dani z motorového vozidla. Aj keď nemecký export automobilov klesol do septembra 2009 o 26 % a produkcia zaznamenala pokles o 18 %.

Obchod s úžitkovými vozidlami bol počas celého roku oslabený. Na domácom trhu bol od začiatku roka 2009 zaznamenaný pokles dopytu po úžitkových vozidlách o 30 % a ich vývoz klesol o 63 %. Vzhľadom na oslabenú konjunktúru ako na domácom trhu tak aj na zahraničných trhoch bola výroba automobilov v NSR znížená o 58 %. Produkcia úžitkových vozidiel poklesla v roku 2009 v NSR o 67 %.

Strojárstvo

V období od januára do augusta 2009 bol zaznamenaný výrazný pokles výroby v nemeckom strojárskom priemysle o viac ako 26 %. Spolkový zväz nemeckého strojárskeho priemyslu ráta do konca tohto roka s poklesom výroby o viac ako jednu pätinu v porovnaní s rokom 2008. Nemecký strojársky priemysel zamestnával v treťom štvrťroku približne 928 000 pracovníkov čo predstavuje oproti roku 2008 pokles o 26 000 pracovných miest.

Do konca roka 2009 očakávajú odborníci ďalší pokles o viac ako 44 000 pracovných miest. Vzhľadom na fakt, že nemecký strojárensky priemysel dosiahol v roku 2009 svoje minimum v oblasti objednávok, neočakávajú zástupcovia tohto odvetvia v roku 2010 ich ďalší prepad. Naopak v druhej polovici roka 2010 počítajú s miernym nárastom produkcie.

Stavebníctvo

Aj keď hospodárska recesia neobišla ani nemecké stavebníctvo, pokles výroby a obratu tohto odvetvia bol podstatne nižší ako v ostatných priemyselných oblastiach. Podstatný pokles v rámci troch oblastí nemeckého stavebníctva (bytová výstavba, hospodárska výstavba, verejná výstavba) zaznamenala v tomto roku predovšetkým hospodárska výstavba z dôvodu investičnej zdržanlivosti. O niečo pozitívnejšie sa javí situácia v oblasti výstavby bytov, ktorá vyplýva z prijatých konjunkturálnych opatrení spolkovej vlády. Výrazný nárast sa očakáva v oblasti verejnej výstavby. Od apríla 2009 bol v tejto oblasti zaznamenaný výrazný nárast zákaziek, predovšetkým vďaka vládnym podporným opatreniam. Nominálny pokles obratu uvedeného priemyselného odvetvia činí 3 %, reálne približne 4,5 %. V nemeckom stavebníctve je zamestnaných približne 688 000 pracovníkov čo predstavuje pokles oproti minulému roku o 2,5 %.

Chemický priemysel

Po výraznom prepade výroby tohto priemyselného odvetvia na prelome rokov 2008/2009 došlo medzičasom k jej miernemu nárastu. Výroba daného odvetvia priemyslu klesla v roku 2009 o 15,5 % a obrat ako na domácom tak aj na zahraničnom trhu zaznamenal pokles o 18 % oproti roku 2008. Zástupcovia chemického priemyslu v NSR očakávajú

v roku 2010 zlepšenie situácie v danom odvetví.

Elektrotechnický priemysel

Elektrotechnický priemysel predstavuje v Spolkovej republike Nemecko druhé najväčšie priemyselné odvetvie. Vzhľadom na svoje široké spektrum výroby bol nemecký elektronický priemysel výrazne poznačený finančnou a hospodárskou krízou. V období medzi januárom a augustom minulého roka klesol obrat oproti minulému roku o 27 % (2008: 184 mld. Eur), príjem objednávok poklesol o 34% a výroba zaznamenala pokles o viac ako 25 %. Z 827 000 zamestnancov tohto priemyselného odvetvia prešlo v tomto roku viac ako 156 000 zamestnancov na takzvanú skrátenú pracovnú dobu. V roku 2010 sa očakáva pokles výroby elektrotechnického priemyslu o približne 20 %.

Oceliarsky a kovospracujúci priemysel

Aj konjunktúra nemeckého oceliarskeho a kovospracujúceho priemyslu zaznamenala výrazné zhoršenie. Výroba oceliarskeho a kovospracujúceho priemyslu klesla o viac ako 30 % a export o takmer 7 % oproti minuloročnému obdobiu. Cieľom predstaviteľov tohto odvetvia priemyslu je dostať pokles výroby na maximálne 20 % hranicu. V oceliarskom a kovospracujúcom priemysle bolo doposiaľ odbúraných viac ako 5 % pracovných miest a takmer 90 % podnikov bolo nútených prejsť na skrátenú pracovnú dobu.

Informačné a komunikačné technológie

High-tech priemysel v NSR predstavuje jedno z odvetví, ktoré bolo najmenej postihnuté finančnou a hospodárskou krízou. Podľa aktuálnych prognóz klesol obrat z produktov a služieb informačnej a komunikačnej technológie v roku 2009 len o 2,5 % na 142 mld. Eur. Obrat v oblasti informačnej techniky zaznamenal pokles o 2,6 % na 65,4 mld. Eur a oblasť telekomunikácií o 2,4 % na 64,3 mld. Eur. Po niekoľkých rokoch rastu na domácom trhu zaznamenala pokles v minulom roku aj oblasť digitálnej zábavnej elektrotechniky o takmer 3 %, čo predstavuje 12,3 mld. Eur. Napriek relatívne pozitívnemu vývoju tohto priemyselného odvetvia, majú mnohé ITK firmy ťažkosti s financovaním. Viac ako 30 % nemeckých ITK spoločností poukazuje na reštriktívne udeľovanie kreditov

zo strany bánk resp. na sťaženie situácie pri refinancovaní na kapitálových trhoch. [20]

4.3 Vývoj zahraničného obchodu Nemeckej Spolkovej Republiky

Pre väčšinu európskych krajín zohráva obchodná výmena s Nemeckou spolkovou republikou kľúčovú úlohu. Z pohľadu tovarovej výmeny sa do NSR dovážajú prevažne finálne produkty, polotovary a suroviny.

K najvýznamnejším tovarom patria chemické a farmaceutické výrobky, automobily a komponenty, strojárske výrobky, ropa a zemný plyn, minerálne oleje, elektrotechnické výrobky, výrobky zo železa a ocele, textilné výrobky, poľnohospodárske produkty, umelé hmoty a výrobky z gumy.

Z potravinárskych výrobkov sú najviac dovážaným tovarom zelenina a ovocie, mäsové výrobky, výrobky rastlinného pôvodu, syry, mlieko, vína a tabakové výrobky. Z teritoriálneho pohľadu sú najväčšími vývozcami do NSR Holandsko, Francúzsko, Čína, USA, GBR, Taliansko.

Podľa očistených výsledkov od sezónnych vplyvov klesol v januári 2010 nemecký vývoz o 6,3 % na 67,9 miliardy eur. Dovoz stúpol o 6 % na 59,2 miliardy eur. [30]

„Zahraničnoobchodná politika EU je nesmierne zložitá. Napríklad, EU má uzatvorené zvýhodňujúce obchodné zmluvy so všetkými 148 členmi WTO, okrem 9 štátov. Okrem toho každá zmluva o voľnom obchode môže obsahovať stovky strán výnimiek a technických zásad a EU má obvykle s každým z ich obchodných partnerov viac ako jednu takú zmluvu.“ [2, s. 304]

Dovoz zo zahraničia do SRN				Vývoz do zahraničia zo SRN			
Por.	**Číslo klasifikácie**	**Pomenovanie tovaru**	**mil. EUR**	**Por.**	**Číslo klasifikácie**	**Pomenovanie tovaru**	**mil.EUR**
1.	24	Chemické výrobky	94 837	1.	34	Automobily a ich súčasti	174 140
2.	11	Ropa a zemný plyn	82 255	2.	29	stroje	146 926
3.	34	Automobily a ich súčasti	74 014	3.	24	Chemické výrobky	137 954
4.	27	Výrobky zo železa a ocele	63 376	4.	27	Výrobky zo železa a ocele	62 650
5.	29	stroje	58 330	5.	31	Zariadenia na výrobu a prenos elektriny	52 030
6.	15	Výrobky potravinárskeho priemyslu	37 866	6.	33	Meracie, regulačné, medicínske a optické výrobky, hodiny	39 868
7.	31	Zariadenia na výrobu a proces elektriny	32 679	7.	15	Výrobky potravinárskeho priemyslu	39 854
8.	35	Ostatné dopravné prostriedky	31 129	8.	35	Ostatné dopravné prostriedky	34 220
9.	30	Kancelárske stroje, zariadenia na prenos dát	28 637	9.	28	Výrobky z kovov	33 284
10.	23	Ťažba uhlia a minerálnych olejov	23 388	10.	32	Zariadenia na prenos správ, rádiové a televízne príjmače	32 523

Tab. č. 13: Tovarová štruktúra zahraničného obchodu NSR za rok 2008

Zdroj: [20]

Rok	Dovoz	Medziročná zmena %	Vývoz	Medziročná zmena %	Saldo
2002	518 532	- 4,5	651 320	+ 2,0	+ 132 788
2003	534 534	+ 3,1	664 455	+ 2,0	+ 129 921
2004	577 375	+ 8,0	733 456	+ 10,4	+ 156 081
2005	625 632	+ 8,3	786 186	+ 7,1	+ 160 554
2006	730 798	+ 16,8	894 461	+ 13,8	+ 163 663
2007	772 511	+ 5,7	969 049	+ 8,3	+ 196 538
2008	818 621	+ 6,3	994 870	+ 3,1	+ 176 249
1. polrok					
2009	333 473	-17,6	391241	-23,2	+ 577 068

Tab. č. 14: Vývoj zahraničného obchodu NSR v mil. EUR

Zdroj: [19]

Poradie	Krajina	Mil. Eur	Poradie	Krajina	Mil. Eur
1	Holandsko	72 083,2	1	Francúzsko	96 858,9
2	Francúzsko	66 710,3	2	USA	71 466,8
3	Čína	59 377,9	3	Veľká Británia	66 787,7
4	USA	46 060,3	4	Holandsko	65 643,9
5	Taliansko	45 962,3	5	Taliansko	64 002,8
6	Veľká Británia	44 261,1	6	Rakúsko	53 840,7
7	Belgicko	39 775,2	7	Belgicko	51 635,2
8	Rusko	35 908,9	8	Španielsko	43 704,3
9	Rakúsko	33 148,8	9	Poľsko	40 148,6
10	Švajčiarsko	31 160,8	10	Švajčiarsko	38 990,2
11	Česká republika	28 331,1	11	Čína	34 096,0
12	Poľsko	26 228,1	12	Rusko	32 341,1
13	Japonsko	23 086,8	13	Česká republika	27 801,4
14	Nórsko	22 251,2	14	Švédsko	20 647,8
15	Španielsko	21 631,0	15	Maďarsko	17 616,7
22	Slovensko	8 857,1	21	Slovensko	8 883,8

Tab. č. 15: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu NSR za rok 2008

Zdroj: [20]

4.4 Zahraničný obchod Nemecka podľa spolkových krajín

Severné Porýnie-Vestfálsko

Za rok 2008 dosiahol rast HDP v Severnom Porýní-Vestfálsku 540 mld. euro čo predstavovalo hodnotu +1,5 %, čo je 0,2 perc. bodu viac ako v celom Nemecku (+1,3 %)

Zahraničný obchod: Vývoz 172 mld. EUR (najväčší exportér v rámci NSR)

Dovoz: 189 mld. EUR (najväčší importér v rámci NSR)

Firemná štruktúra: 25 z 50 najväčších firiem v NSR má sídlo v Severnom Porýní-Vestfálsku. V Severnom Porýní-Vestfálsku sú silne zastúpené malé a stredné podniky.

Zahraničný obchod Nemecka podľa spolkových krajín (v mil. Eur)		
	Dovoz	**Vývoz**
Schleswig-Holstein	21 581	18 403
Hamburg	61 966	32 379
Niedersachsen	74 795	76 729
Bremen	12 830	13 553
Norhein-Westfalen	189 589	172 087
Hessen	70 762	51 352
Rheinland-Pfalz	26 835	45 034
Baden-Wurttemberg	130 323	151 229
Bayern	129 934	155 730
Saarland	11 511	14 191
Berlin	8 466	11 484
Brandenburg	14 099	11 877
Mecklenburg-Vorpommern	4 385	5 973
Sachsen	15 351	23 205
Sachsen-Anhalt	11 804	12 810
Thuringer	7 199	11 076

Tab. č. 16: Zahraničný obchod Nemecka podľa spolkových krajín v roku 2008
Zdroj: [20]

Spolková krajina Severné Porýnie-Vestfálsko, priemyselné centrum Nemecka, bola tradične orientovaná na ťažbu uhlia a výrobu ocele. Preto bol aj podiel sekundárneho sektora na HDP v roku 1970 52 % (celonemecký priemer bol vtedy 48 %). Koncom

90-tych rokov sa pomer zmenil. Sekundárny sektor tvoril 36 % HDP a terciárny až 62 %. Podiel primárneho sektora tvorí dnes len približne 2 % HDP. V súčasnom priemysle Severného Porýnia-Vestfálska sú najdôležitejšími odvetviami chemický priemysel (obrat za rok 2008 činil 56,2 mld. EUR), strojárstvo (54,3 mld. EUR), výroba a spracovanie kovov (48,3 mld. EUR), automobilový priemysel (35,8 mld. EUR), elektrotechnický (28,2 mld. EUR) a potravinársky priemysel 34,7 mld. EUR). Významné postavenie má automobilový priemysel spolu s veľkým potenciálom subdodávateľov pre tento sektor. Zaznamenaný bol prudký rozvoj v oblasti telekomunikácií a technológií pre životné prostredie. Severné Porýnie-Vestfálsko v poslednom období čelí štrukturálnym zmenám ekonomiky. V roku 2008 priemysel tvoril len 30 % celkového HDP, so 70 % sa stále viac do popredia dostáva sektor služieb.

Podľa štatistických údajov 25 z 50 najväčších nemeckých firiem má sídlo práve v Severnom Porýní-Vestfálsku. Medzi ne patrí napr. Deutsche Telekom, E.ON, METRO, RWE, DHL, Deutsche Post, Thyssen-Krupp, Bayer, Bertelsmann. Niekoľko týchto koncernov je etablovaných aj na Slovensku: Deutsche Telekom, E.on, RWE, Metro. Rozhodujúcimi komoditami v exporte Severného Porýnia-Vestfálska sú chemické výrobky, automobily a súčasti, strojárske výrobky, výrobky zo železa, ocele a neželezných kovov, ako aj výrobky komunikačnej techniky vrátane súčiastkovej základne pre elektroniku.

Prevládajúcimi komoditami v dovoze sú výrobky zo železa, ocele a neželezných kovov, chemické výrobky, automobily a súčasti, ropa a zemný plyn, komunikačná technika vrátane súčiastok pre elektroniku a strojárske výrobky. Vo vývoze hrajú rozhodujúcu úlohu štáty Európskej únie (66 %), nasledujú ich krajiny Strednej a východnej Európy, integračného zoskupenia NAFTA (USA, Kanada, Mexiko) a krajiny EZVO. Severné Porýnie-Vestfálsko najviac tovarov a služieb vyváža do Holandska, Francúzska, Grécka a Veľkej Británie. Zo štátov strednej a východnej Európy sú rozhodujúcimi odberateľmi Rakúsko, Ruská federácia, Česká republika a Maďarsko. [20]

4.4.1 Obchodné vzťahy Slovenskej republiky so Severným Porýním-Vestfálskom

Slovensko je spomedzi krajín V4 najmenším vývozcom do Severného Porýnia-Vestfálska (NRW). V roku 2008 SR do NRW vyviezla tovary v hodnote 1,181 mld. EUR. (Približne 4 krát menej ako ČR a PR a 2 krát menej ako MR). Podiel slovenského vývozu do spolkovej krajiny Severné Porýnie-Vestfálsko predstavuje 12,2 % na celkovom vývoze SR do NSR. Slovensko je v celkovom dovoze zo Severného Porýnia- Vestfálska na 28. mieste a vo vývoze na 24. mieste.

Prevládajúcimi komoditami vo vývoze do Spolkovej krajiny Severné Porýnie-Vestfálsko zo Slovenskej republiky za rok 2008 boli kovy a polovýrobky z kovu, zariadenia na výrobu a prenos elektriny, stroje, výrobky z kovu a textil.

Rok	**Import zo Severného Porýnia Vestfálska**				**Export do Severného Porýnia Vestfálska**			
	Poradie	**Mil. Eur**	**Podiel na ZO NSR %**	**Zmena %**	**Poradie**	**Mil. Eur**	**Podiel na ZO NSR %**	**Zmena %**
2002	34	613	15,0	+6,8	32	6345	12,5	+0,6
2003	25	822	15,9	+34,2	30	697	9,5	+10,1
2004	30	847	15,3	+3,0	33	645	8,7	-7,5
2005	31	926	15,5	+9,4	30	752	11,0	+16,6
2006	26	1 156	15,2	+24,8	26	1014	13,5	+34,9
2007	22	1 424	16,6	+23,2	27	1204	13,3	+18,6
2008	28	1 721	18,0	+20,8	24	1896	19,6	+57
1-8 2009	27	900			24	964		

Tab. č. 17: Zahraničný obchod so Severným Porýním-Vestfálskom (2002-2009)

Zdroj: [20]

Hlavné tovarové skupiny vývozu do Severného Porýnia-Vestfálska	2008	2007	2006	2005
Zariadenia na výrobu a prenos elektriny	164,6	175,5	157,2	143,6
Kovy a polovýrobky z kovov	185,0	167,1	187,9	77,2
Výrobky z kovu	117,9	128,4	124,7	85,0
Nábytok	101,0	87,2	71,4	78,8
Osobné automobily a ich časti	49,8	89,4	64,9	40,0
Stroje	121,3	81,3	63,9	50,8
Textil	64,7	96,9	56,1	58,1
Výrobky z umelej hmoty a gumy	30,1	43,8	41,8	33,7
Chemické výrobky	28,6	26,9	22,2	17,1
Spolu	**1896**	**1204**	**1014**	**752**

Tab. č. 18: Hlavné tovarové skupiny vývozu do Severného Porýnia-Vestfálska (2008-2005) v mil. EUR
Zdroj: [20]

Bavorsko

Podľa údajov roku 2008 je Bavorsko:

- druhou ekonomicky najsilnejšou spolkovou krajinou z pohľadu tvorby HDP po Severnom Porýní-Westfálsku (444,8 mld. EUR);
- druhým najväčším exportérom SRN zo všetkých spolkových krají (155,73 mld. EUR) po Severnom Porýní Westfálsku (sídlo Deustsche Telecomu)
- najväčším obchodným partnerom SR zo všetkých spolkových krajín SRN (v r.2008 predbehlo dokonca Dolné Sasko);
- spolkovou krajinou, predstavujúcou pre SR najväčší prebytok obchodnej bilancie spomedzi všetkých spolkových krajín (850 mil. EUR);
- tretím najvýznamnejším investorom v SR po Dolnom Sasku (sídlo Volkswagenu) a Severnom Porýní Westfálsku (sídlo Deutsche Telekomu).

Za rok 2008 dosiahol rast HDP v Bavorsku hodnotu +1,6 %, čo je 0,3 perc. bodu viac ako v celom Nemecku (+1,3 %). Podiel Bavorska na tvorbe HDP celého Nemecka je 17,8 %, HDP na obyvateľa (35 530 EUR) prekračuje tak celonemecký, ako aj západonemecký priemer. Na tvorbe HDP sa podieľa poľnohospodárstvo 1,0 %; spracovateľský sektor 31,5 % a terciárny sektor 67,5 %. HDP je ťahaný predovšetkým výrazným zahraničným dopytom a s tým spojenými investíciami do rozšírenia výrobných kapacít. Bavorsko ťaží aj

zo svojej high-tech orientácie, kde zastáva medzi spolkovými krajinami spolu s Bádenskom-Württemberskom popredné miesto. Dopad svetovej hospodárske a finančnej krízy sa v Bavorsku naplno prejavil v prvom polroku 2009, kedy táto spolková krajina zaznamenala výrazný hospodársky pokles o -6,6 % (celonemecký priemer bol (-6,8 %). Bavorské firmy sú výrazne proexportne orientované; exportná kvóta priemyselného sektora predstavovala v roku 2008 podiel 47,9 %. Početné zastúpenie medzi exportérmi tvoria malé a stredné firmy. Spotrebiteľské ceny vzrástli v Bavorsku v roku 2008 o +2,7 %. V prvom polroku 2009 v dôsledku prehĺbenia dopadu svetovej hospodárskej krízy na hospodárstvo Bavorska sa ceny udržiavali pomerne stabilné a vzrástli v priemere len o +0,9 %. Miera nezamestnanosti v Bavorsku dosiahla v roku 2008 hodnotu 4 %. V prvom polroku 2009 jej úroveň mierne stúpla na 4,7 %. Bavorsko je krajinou s druhou najnižšou mierou nezamestnanosti v SRN, hneď po Bádensku-Württembersku.

4.4.2 Obchodná výmena SR-Bavorsko

Podľa údajov z r. 2008 je Bavorsko najvýznamnejším obchodným partnerom SR zo všetkých spolkových krajín SRN (obchodná výmena 4,230 mld. EUR). Za Bavorskom nasleduje Dolné Sasko (2,81 mld. EUR), Severné Porýnie-Westfálsko (2,574 mld. EUR) a Bádensko-Württembersko (1,901 mld. EUR). SR dosiahla v r. 2008 s Bavorskom aj najvyšší prebytok obchodnej bilancie (+850 mil. eur), čím vystriedalo na prvej pozícii Dolné Sasko (+683 EUR)

Na celkovom obrate SR so SRN sa Bavorsko podieľa významnou čiastkou 22 %. Tento podiel sa každoročne zvyšuje, v r. 2008 napr. o +1,6 %. Slovensko dosahuje v zahraničnom obchode s Bavorskom aktívnu obchodnú bilanciu, výnimkou bol v poslednom období len rok 2006 (-54 mil. EUR). V roku 2008 prebytok obchodnej bilancie kulminoval na historicky najvyššej úrovni 850 mil. EUR. V roku 2008 vzrástol objem vývozu SR do Bavorska dynamicky o +23,5 % na hodnotu 2540 mil. EUR, zatiaľ čo dovoz z Bavorska vzrástol len mierne o 6,02 % na úroveň 1690 mil. EUR. [20]

Investície bavorských firiem na Slovensku

Bavorské investície dosahujú na Slovensku hodnotu cca 660 mil. EUR. Medzi nemeckých investorov etablovaných na Slovensku, ktorí pochádzajú len zo samotného Bavorska, patria významné priemyselné spoločnosti Siemens, Osram, BSH Drives and Pumps, SAS Automotive, INA Schäffler, EON Energie, Leoni, Infineon Technologies, Meggle, Mannesmann Sachs a finančné spoločnosti Allianz a Hypovereinsbank. Sú to všetko spoločnosti, ktoré sa radia medzi najvýznamnejšie podnikateľské subjekty na Slovensku a zároveň medzi najvýznamnejšie nemecké investície na Slovensku. Poslednou známou investíciou z Bavorska bola investícia spoločnosti Mühlbauer AG, ktorá v r. 2007-2008 investovala 20 mil. EUR do výstavby závodu na výrobu technologických zariadení na čipové karty v Nitre.

Bilancia za 8 mesiacov v roku 2009

V dôsledku krízy a výrazného poklesu objednávok zo zahraničia vyviezla SR do Bavorska v priebehu 8 mesiacov roku 2009 len 28 %, t.j. cca štvrtinu tovaru z hodnotového objemu exportu v roku 2008. Bavorská strana bola úspešnejšia a v sledovanom období vyviezla do SR 66 % hodnoty svojho exportu z roku 2008. Obchodná bilancia sa na slovenskej strane dostala do pasíva a v sledovanom období dosiahla kumulovanú hodnotu 395 miliónov EUR. V porovnaní s rovnakým obdobím roku 2008 vývoz SR do Bavorska poklesol o 58 % a dovozy z Bavorska poklesli o 25 %.

	1997	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**1-8/2009**
Vývoz	436	474	485	614	728	667	788	933	1094	1231	2056	2540	721
Dovoz	377	454	346	392	526	590	771	820	896	1285	1594	1690	1116
Obrat	813	929	831	1005	1254	1258	559	1753	1990	2516	3650	4230	1837
Obchodná bilancia	58	20	139	222	202	77	17	113	198	-54	462	850	-395

Tab. č. 19: Zahraničný obchod Bavorsko – Slovensko v rokoch 1997-2009 v mil. EUR

Zdroj: [20]

Poradie	Komodita	Objem	objem	Zmena	Podiel
		1000 Eur 2008	**1000 Eur 2007**	**08/07 %**	**%**
1.	Osobné motorové vozidlá a obytné vozidlá	406 658	284 315	**43,03**	**16,01**
2.	Zariadenia na výrobu a distribúciu elektriny	256 645	250 013	2,65	10,10
3.	Ložiská, prevodovky, ozubené kolesá	268 577	191 388	40,33	10,57
4.	Výrobky z kaučuku	161 127	158 605	1,59	6,34
5.	Podvozky, karosérie, motory a ich časti	127 792	83 375	53,27	5,03
6.	Papier	92 177	91 316	0,94	3,63
7.	Výrobky z minerálnych olejov	88 516	81 935	8,03	3,48
8.	Elektrické lampy a svetlá	72 635	65 112	11,55	2,86
9.	Hnojivá	66 573	28 711	131,87	2,62
10.	Elektrotechnické výrobky	59 076	67 056	-11,90	2,33
Suma		2 540 442	2 056 577	25,53	

Tab. č. 20: Vývoz Slovenskej Republiky do Bavorska v rokoch 2007-2008

Zdroj: [20]

4.4.3 Vývoz zo Slovenska do jednotlivých spolkových krajín NSR

V roku 2008 Slovenská republika vyviezla najviac tovarov do spolkovej krajiny Bavorsko, a Dolné Sasko, v ktorej má sídlo koncern Volkswagen a práve osobné automobily a ich komponenty tvoria najväčšiu vývoznú položku zo SR do NSR. K najvýznamnejším spolkovým krajinám z hľadiska slovenského vývozu patria ďalej: Severné Porýnie-Vestfálsko, Hesensko a Bádensko-Wurtemberska.

„EU vymedzuje jednotlivé colné sadzby pre približne desať tisíc výrobkov. Ak chceme získať cit pre colnú politiku EU, musíme zovšeobecňovať. Priemerná sadzba všeobecného colného tarifu EU je 6,5 %, ale to skrýva veľké rozdiely. Asi jedna štvrtina colných sadzieb na všetky výrobky je stanovená na nule (väčšinou sa jedná o priemyselný tovar, vrátane elektroniky) a priemerná sadzba pre priemyselný tovar je na úrovni 4,1 %. Priemerná sadza na poľnohospodárske dovozy je asi štvornásobná, a to na úrovni 16 %.“ [2, s. 308]

Spolková krajina	Vývoz zo SR		
	rok 2006	**rok 2007**	**rok 2008**
Schleswig-Holstein	100.012	214.709	103.632
Hamburg	60.392	118.143	59.275
Niedersachsen	2.522.768	2.377.753	1.747.099
Bremen	22.988	39.929	63.593
Norhein-Westfalen	985.190	1.185.358	1.118.669
Hessen	778.375	964.315	1.095.540
Rheinland-Pfalz	109.936	122.446	197.025
Baden-Wurttemberg	679.201	809.498	871.739
Bayern	1.231.169	1.982.809	2.540.614
Saarland	386.235	269.449	226.647
Berlin	54.304	76.076	72.020
Brandenburg	87.893	91.607	103.208
Mecklenburg-Vorpommern	9.483	20.853	5.071
Sachsen	154.983	185.295	177.198
Sachsen-Anhalt	91.778	109.681	125.255
Thuringer	84.154	134.922	136.475
neklasifikované	147.005	240.382	278.969

Tab. č. 21: Vývoz SR do spolkových krajín

Zdroj: [20]

4.5 Obchodné zvyklosti v Nemeckom teritóriu

„Forma osobného rokovania má v komerčnej praxi mimoriadny význam. Je medzi všetkými typmi komunikácie najúčinnejšia a prax potvrdzuje, že v komerčných vzťahoch dosahujú trvalejšie úspechy tie firmy, ktoré udržujú so svojimi partnermi systematické osobné kontakty.“ [7, s. 599]

Nemecká spolková republika je členskou krajinou Európskej únie a spolupráca s nemeckými firmami je všeobecne na dobrej úrovni, nemecké firmy sú prevažne spoľahlivé, plnia si svoje záväzky, ale na druhej strane sú náročné na dodržiavanie zmluvných podmienok, dodržiavanie kvality a dohodnutých termínov. Obchodné zvyklosti v SRN sa neodlišujú od zvyklosti obvyklých na vyspelých trhoch EÚ. Odporúčame dodržiavať najmä tieto zásady:

- dodržiavať podmienky kontraktov – dodržať dohodnutú cenu, bezpodmienečné dodržanie termínu dodania a predovšetkým kvality objednaného tovaru. Precíznosť, presnosť,

jednoduchosť, efektívnosť a flexibilita pri reagovaní na dopyty je považovaná za samozrejmosť.

- nutnosť písomnej formy kontraktu – nerealizovať dodávky na základe ústnej objednávky, v zmluve obsiahnuť všetky možné riziká a precízne stanoviť práva a povinnosti oboch zmluvných strán. Vyvarujete sa tak problémom, ktoré môžu vzniknúť pri neplnení kontraktu, prípadne pri reklamácii dodaného tovaru a služieb. Odporúčame kontrakty pripravovať s pomocou právnych kancelárii s medzinárodnými skúsenosťami, resp. so skúsenosťami s nemeckým trhom.

- stanovenie ceny – nemecký trh je trhom kupujúceho, kde je pretlak ponuky a vysoká konkurencia. Presadiť sa na tomto trhu je možné len vysoko konkurenčnými cenami, niekedy až s minimálnymi maržami. Neodporúčame vstupovať na nemecký trh s dumpingovými cenami, nakoľko to nie je z dlhodobého hľadiska ekonomicky únosné a predovšetkým zvýšenie ceny v budúcnosti by malo za následok pravdepodobne odstúpenie klienta od kontraktu a naštrbenie dôvery medzi zmluvnými stranami.

- obchodný kontakt a prezentačné materiály – osobný kontakt je preferovanou formou dohadovania kontraktu, odporúčame oslovovať firmy s kvalitne vypracovanou ponukou s priloženým firemným profilom a sprievodným listom. Všetky dokumenty by mali byť vypracované v nemeckom jazyku a v kvalitnej grafickej úprave. Firemné listy zasielať len s firemnou hlavičkou, kde musia byť určené kontakty na zodpovednú osobu, ktorá by mala vedieť komunikovať v nemeckom jazyku. Kontakty by mali byť aktuálne, preferovaný je v počiatkoch emailový kontakt. V nadväznosti na poštou zaslanú ponuku Vašej spoločnosti odporúčame nadviazať telefonický kontakt so spoločnosťou po cca. 2 týždňoch.

- web stránka spoločnosti - táto forma prezentácie je považovaná za samozrejmú, odporúčame kvalitné grafické spracovanie web stránky. Bilingválna verzia je v medzinárodnom obchode takmer nevyhnutnosťou, multilingválne verzie sú vítané. Pri prezentácií produktov odporúčame na stránke informovať aj o získaných certifikátoch, výsledkoch skúšok a atestov, ako aj získaných oceneniach a hodnoteniach.

Odporúčame uvádzať referencie medzinárodných klientov. Obsah web-stránky by sa mal zamerať na prezentáciu výrobného programu spoločnosti s vizuálnou ukážkou niektorých produktov a stručným popisom. Prezentácia spoločnosti by mala byť zameraná aj na zverejnenie niektorých ekonomických ukazovateľov spoločnosti (obrat, zisk, počet zamestnancov, export). Kontakty je nutné aktualizovať. [20]

4.5.1 Klasifikácia tovaru a kvalitatívne požiadavky

V súlade s predpismi a princípmi fungovania jednotného vnútorného trhu Európskeho spoločenstva môže byť tovar, ktorý je uvedený na trh jedného členského štátu, bez ďalších administratívnych požiadaviek uvedený na trh v ostatných členských štátoch Európskeho spoločenstva. Slovenskí exportéri sa však môžu stretnúť s požiadavkami nemeckých odberateľov na certifikáciu tovarov v nemeckých skúšobniach s cieľom odstrániť istú nedôveru nemeckých zákazníkov voči „východoeurópskym“ tovarom.

Vo všeobecnosti všetky tovary musia spĺňať vysoké kvalitatívne požiadavky (plnenie DIN noriem – Nemecký normalizačný úrad). Niektoré nemecké spoločnosti v rámci quality managementu vydávajú aj tzv. werknormy pre jednotlivé komponenty, materiály a produkty.

Balenie a doprava

Balenie tovaru: balenie tovaru zodpovedá bežným štandardom v medzinárodnom obchode. Sypké a drobné komodity sa dodávajú v rôznych vreciach a hmotnostiach (do 50kg), väčšie objemy sa dodávajú v big bagoch. Stavebné hmoty sa dodávajú spravidla voľne naložené. Väčšie konštrukcie (napr. oceľové zvárané konštrukcie a komponenty, podvozky, ramená a iné) sa dodávajú na oceľových paletách, pričom môže byť požiadavka bezplatného poskytnutia týchto paliet dodávateľom v rámci rámcových kontraktov.

Doprava: odberateľ spravidla vyžaduje stanovenie cien pri parite EXW a s dodaním na miesto určenia DDU, predovšetkým z dôvodu oddelenia netto ceny tovaru a služby od ceny dopravy.

Typ dopravy nie je nemeckým odberateľom zvyčajne vyžadovaný, je to otázka ceny a prepravnej kapacity. Tovary s veľkým podielom ceny dopravy na celkovej cene sa prevážajú predovšetkým železničnou a lodnou dopravou.

Označovanie tovaru

Vybrané komodity:

Obuv: Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 94/11/EC z 23. marca 1994 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa označovania obuvi a častí obuvi

Textil: Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 96/74/EC zo 16.12.1996 o označovaní textilu

Nebezpečné látky: Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 67/548/EC o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa označovania nebezpečných látok

Potraviny: Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2000/13/EC z 20. marca 2000, o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa označovania, prezentácie a reklamy potravín. V zmysle článku 17 a 18 tejto smernice, členské štáty Európskej únie nesmú vyžadovať podmienky nad rámec podmienok, upravených v čl. 3 až 13 tejto smernice a nesmú zakazovať ani obmedzovať predaj potravín, ktoré sú v súlade s touto smernicou, aplikovaním neharmonizovaných pravidiel. V zásade možno za základné podmienky označovania tovarov považovať:

- Popis tovaru, označenie druhu
- Názov a adresa spoločnosti – výrobcu a baliarne, alebo názov predajcu (týka sa len predaja v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru).
- Netto váha
- Šarža, dátum výroby
- Minimálna doba trvanlivosti

• Podmienky skladovania, ak si to vyžaduje typ výrobku pre dodržanie minimálnej doby trvanlivosti
• Zloženie výrobku
• Návod na použitie, v prípade, že si to vyžaduje typ výrobku

4.5.2 Reklama a podporné akcie

Marketing a podporu predaja je možné, tak ako aj na ostatných vyspelých trhoch, považovať sa prirodzenú súčasť predaja tovarov a služieb na nemeckom trhu. Reklama v printových alebo elektronických médiách je však drahá a je preto potrebné rátať so značnými nákladmi. Len pre ilustráciu, celostránková inzercia v nemeckom hospodárskom denníku Handelsblatt stojí 38-55 000 EUR bez DPH. ¼ stránky od 13-19 000 EUR bez DPH. Vo všeobecnosti však možno konštatovať, že jednorázové, neopakované kampane nových produktov v printových médiách sa míňajú účinku a inzerciu v renomovaných printových médiách je možné považovať skôr za prestížnu záležitosť. Zoznam odborných periodík a časopisov je možné nájsť na stránke http://www.zeitschrift-abc.de. Zoznam takmer všetkých periodík je možné nájsť na http://www.zeitungen.de.

„Marketingový výskum spočíva v špecifikácii, zhromažďovaní, analýze a interpretácii požadovaných informácii, ktoré podnik potrebuje k tomu, aby mohol kvalifikovane rozhodnúť“ [3, s. 42]

Kooperačné internetové B2B burzy:

Portál Priemyselnej a obchodnej komory SRN: www.ihk.de
Spolková agentúra pre zahraničný obchod: www.bfai.de
E-Trade Center: www.e-trade-center.com
Intec-Net: www.intec-online.net

Mailing – rozposielanie mailov s firemnou ponukou na adresy získané z databáz je v SRN relatívne úspešným nástrojom. V percentuálnom vyjadrení je podiel odpovedí na zaslané ponuky cca. 5-10 %.

Samozrejme v rámci anti-spam filtrov a nastavenia bezpečnostných limitov firemných serverov sa nie všetky ponuky dostanú adresátovi. Emaily z tzv. free hosting adries (bez vlastnej domény) príjemcovia väčšinou nečítajú. Odporúčame zriadenie emailu s vlastnou doménou a zriadenie vlastnej web stránky. Dokumenty zasielané mailom by mali byť stručné a prehľadné a ich veľkosť by nemala presiahnuť 1 MB.

Grüner Punkt: V prípade, že slovenský podnikateľský subjekt dodáva tovar priamo koncovým zákazníkom v Nemecku, je povinný, v prípade, že dodávaný tovar podlieha nariadeniu o obaloch - Verpackungsverordnung 1998 z 28.8.1998, zabezpečiť zber a likvidáciu takto distribuovaných obalov prostredníctvom systému zeleného bodu – Grüner Punkt (http://www.gruener-punkt.de). V prípade, že dodáva tovar nemeckým distribučným alebo veľkoobchodným firmám, je toto spravidla predmetom dohody oboch strán a realizované na úrovni nemeckej spoločnosti.

Intrastat: Nakoľko v rámci jednotného trhu boli zrušené colné kontroly pre sledovanie pohybu tovarov medzi SR a členskými krajinami EÚ využíva sa intrakomunitárny štatistický systém INTRASTAT. Aby sa znížilo zaťaženie malých a stredných podnikov, určuje sa samotná spravodajská povinnosť ako aj jej rozsah podľa súhrnnej ročnej hodnoty prijatí resp. odoslaní uskutočnených spoločnosťou. Za týmto účelom Štatistický úrad SR každoročne určí oddelene pre prijatie a odoslanie tovaru prahy oslobodenia a prahy zjednodušenia. Tieto prahy sa vypočítajú tak, aby spĺňali kritériá stanovené legislatívou EÚ (Nariadenie Komisie (ES) č. 1982/2004, ktorým sa vykonáva Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 o štatistike Spoločenstva o obchodovaní s tovarom medzi členskými štátmi). Do odvetvia zahraničného obchodu patrí činnosť všetkých podnikateľských subjektov, právnických a fyzických osôb realizujúcich vývoz a dovoz formou obchodného tovaru. Štatistika zahraničného obchodu vo všeobecnosti zahŕňa pohyb tovarov medzi Slovenskou republikou a zvyškom sveta. Celkový dovoz zahŕňa tovary vstupujúce do Slovenskej republiky určené na domácu spotrebu a tiež na spracovanie s následným spätným vývozom. V celkovom vývoze sú zahrnuté tovary trvalo opúšťajúce územie Slovenskej republiky alebo tovary opúšťajúce toto územie za účelom spracovania a následne dovezené späť. [25]

4.5.3 Marketingová stratégia pri vývoze do teritória Nemecka

Pri orientácii na nemecký trh sa ponúka niekoľko alternatív, ktoré okrem klasického vývozu tovarov zahŕňajú aj export služieb a vytváranie nových kooperačných vzťahov, predovšetkým v oblasti subdodávok pre automobilový priemysel, strojársky, elektrotechnický priemysel a IT. Presadiť sa na veľmi náročnom nemeckom trhu majú len produkty na kvalitatívne porovnateľnej úrovni, pričom tieto by mali byť cenovo výhodnejšie ako konkurenčné výrobky. Vlastné exportné aktivity môžu slovenské firmy praktizovať v NSR viacerými spôsobmi:

• predaje na províznej báze prostredníctvom výhradného zástupcu alebo sprostredkovateľa
• priame predaje konečným odberateľom, veľkoobchodu alebo obchodným reťazcom
• predaje prostredníctvom vlastnej odbytovej organizácie založenej podľa nemeckého práva so všetkými finančnými dôsledkami z toho vyplývajúcimi.

„Cena a jej stanovenie je veľmi dôležitou a komplexnou premennou veličinou celkovej marketingovej stratégie. Ovplyvňuje príjmy a tým aj ziskovosť podnikania. Okrem základných faktorov akými sú výška nákladov, veľkosť a sila konkurencie, dopyt a jeho vývoj, na ňu pôsobia rôzne vplyvy prostredia. Chovanie spotrebiteľa, jeho zvyklosti, postoje, motivácia, sociálne postavenie a kúpna sila, a predovšetkým vnímanie ceny a hodnoty tovarov vedie firmu k rozhodnutiu, ako prispôsobiť cenu na vybraných zahraničných trhoch a pre rôzne skupiny zákazníkov.“ [12, s. 95]

V Nemecku neplatia žiadne špeciálne zákony a predpisy, ktoré by zahraničným dodávateľom predpisovali konkrétne odbytové spôsoby, čiže dodávateľ si môže zvoliť taký spôsob distribúcie svojich produktov, ktorý je pre neho optimálny. Vzhľadom na pomerne vysoké náklady, spojené s presadením sa na nemeckom trhu hlavne čo sa týka spotrebných tovarov, volí väčšina vývozcov cestu prostredníctvom importných firiem, veľkoobchodov, obchodných reťazcov alebo sprostredkovateľov obchodu.

Pri presadzovaní spotrebných tovarov je dôležitá dôsledná realizácia nástrojov marketingu a musia byť vynaložené prostriedky na podporu predaja produktu. Nemeckí partneri

vyžadujú aktívny prístup od dodávateľských firiem. Dobrým príkladom sú potravinárske produkty a nápoje, ktoré si kvôli relatívne vysokým cenám a silnej konkurencii vyžadujú dôsledný marketing. Slovenské značky nie sú nemeckým spotrebiteľom známe a na ich propagáciu je potrebné vynaložiť značné prostriedky. Na nemeckom trhu zohráva otázka marketingu a vhodnej reklamy kľúčovú úlohu. Inzercia a reklama je pre malé a stredné podniky zo SR takmer cenovo nedostupná.

V tejto súvislosti je na nemecký spotrebný trh vhodné vstúpiť prostredníctvom sprostredkovateľa. Efektívny je predaj v spotrebiteľských baleniach pod inou značkou. V tomto prípade rozhoduje predovšetkým kvalita produktu, cena a dodržiavanie zmluvných termínov. Na priemyselný trh je vhodné vstúpiť priamo a nadviazať kontakt s odberateľmi polotovarov, komponentov, súčiastok a priemyselných komodít, ktoré nie sú určené priamo pre spotrebiteľský trh a pri ktorých nie je potrebné vynakladať prostriedky na reklamu a podporu predaja produktu. Ak sa slovenská firma rozhodne pre predaj prostredníctvom importérov, obchodných spoločností, zástupcov a sprostredkovateľov môže si potenciálnych partnerov vyhľadať prostredníctvom nasledujúcich inštitúcií:

a. Spolkový zväz nemeckého exportného obchodu – BDEx (Bundesverband des Deutschen Exporthandels e.V.) www.bdexport.de
b. Spolkový zväz nemeckého veľkoobchodu a zahraničného obchodu (Bundesverband des deutschen Groß- und Außenhandels e.V. (www.bga.de)
c. Centrálne združenie nemeckých hospodárskych zväzov pre sprostredkovanie obchodu a odbyt (Centralvereinigung Deutscher Wirtschaftsverbände für Handelsvermittlung und Vertrieb e.V) www.cdh.de
d. Obchodná a priemyselná komora (Industrie und Handelskammer) www.dihk.de
e. Spolkový zväz nemeckého priemyslu (Bundesverband der deutschen Industrie e.V.) www.bdi.de Remeselná komora (Handwerkkammer) www.handwerk.de.

4.6 Dovozný a vývozný režim v EU

Slovenská republika sa 1. májom 2004 stala členom Európskej únie odkedy je povinná riadiť sa pravidlami spoločnej obchodnej politiky EU. Keďže Nemecká spolková republika je členskou krajinou Európskej únie neexistujú v oblasti obchodu a pohybu tovaru významné tarifné a netarifné prekážky a obe krajiny sa riadia záväznými predpismi EU. Od 1. 5. 2004 teda v obchode v rámci EÚ nemôžu byť uplatňované ochranné opatrenia. Všetky opatrenia, ktoré medzi sebou uplatňovali kandidátske krajiny a EÚ, ako aj kandidátske krajiny medzi sebou navzájom, stratili platnosť.

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie sa pre nás stali záväznými aj jej predpisy v oblasti colnej politiky, predovšetkým colný sadzobník EÚ a ďalšie súvisiace nariadenia Rady Európskej únie. Tieto predpisy sú záväzné v celom rozsahu a priamo a aplikovateľné vo všetkých členských štátoch EÚ. Na území súčasných členských krajín EÚ je z pohľadu colnej politiky možný voľný pohyb tovaru a voči tretím krajinám členské krajiny uplatňujú spoločnú colnú politiku. [20]

Spolkový úrad pre hospodárstvo a kontrolu vývozu (Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle www.bafa.de). plní v Nemeckej spolkovej republike úlohu ochrany rôznych odvetví domáceho priemyslu pred nekontrolovaným pohybom priemyselných tovarov z tretích krajín. Predmetný úrad vydáva povolenia na dovoz, ako aj dokumenty o kontrole pôvodu tovaru z tretích krajín. Ťažiskovými oblasťami vydávania povolení na dovoz z tretích krajín sú predovšetkým textilné výrobky, topánky, keramika, porcelán, železo a oceľ. Zoznam výrobkov podliehajúcich kontrole je možné nájsť na internetovej stránke úradu. V oblasti potravinárskych a poľnohospodárskych komodít je kontrolným úradom Spolkový úrad pre poľnohospodárstvo a výživu (Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung www.ble.de)

Nemecký zahraničný obchod je upravený nariadeniami Európskej únie, Zákonom o zahraničnom obchode (Außenwirtschaftsgesetz AWG), nariadením k aplikácii zákona o zahraničnom obchode (Außenwirtschaftsverordnung- AWV). V rámci jednotného trhu EÚ sa vnútorný pohyb tovaru zjednodušil a na hraniciach neprebieha daňová colná hraničná kontrola.

Tovary sa vyvážajú bez vyrubenia dane z pridanej hodnoty v krajine vývozu, ale daňovou sadzbou v krajine určenia. Na tieto účely boli podnikateľským subjektom pridelené daňové identifikačné čísla (Ust-IdNr.) a firmy sú povinné zasielať hlásenia (Zusammenfassende Meldungen – ZM). Bližšie informácie o uplatňovaní DPH poskytne v NSR príslušný daňový úrad (Finanzamt) alebo Ústredný spolkový daňový úrad www.bzst.de. Colnou problematikou sa v NSR zaoberá Spolková správa ciel (Bundes-zollverwaltung) a na internetovej stránke www.zoll.de je možné nájsť aktuálne otázky ohľadne colnej politiky. S otázkami týkajúcimi sa refundácie DPH a registrácie DPH pre zahraničných podnikateľov je možné obrátiť sa na Ústredný spolkový daňový úrad www.bzst.bund.de. Príslušné zákonné normy, nariadenia, štandardy je možné nájsť na stránke : http://bundesrecht.juris.de

5 Vplyv finančnej a hospodárskej krízy na ekonomiku Slovenskej Republiky

„Dnešná finančná kríza nie je len odrazom problémov tzv. hypotekárnej krízy, ale dochádza k otrasom základných fundamentov celého ekonomického systému. Z tohto hľadiska možno súhlasiť skôr s názormi, ktoré konštatujú, že hlavným štartérom súčasnej finančnej krízy je obrovská úverová expanzia za posledných 40 rokov, keďže rozhodujúca časť úverov je krytá emitovanými peniazmi bez reálneho hodnotového krytia.“ [4, s. 13]

Súčasná situácia

Slovensko, ako malá otvorená ekonomika, priamo závislá na hospodárskom vývoji v iných krajinách, sa zákonite nemôže vyhnúť dopadom globálnej hospodárskej krízy. Tak ako sa budú vyvíjať rozhodujúce európske ekonomiky, najmä nemecká ekonomika (ako náš najvýznamnejší obchodný partner), tak sa bude v najbližšom období vyvíjať aj hospodárske situácia na Slovensku.

Ekonomika SR klesla reálne v prvom štvrťroku 2009 o 5,6 %, čo predstavuje výrazný prepad oproti prvému štvrťroku 2008 (rast 9,3 %) a aj celému roku 2008 (rast 6,4 %). Vývoj odráža vplyv hospodárskej krízy, ktorá priniesla značné oslabenie zahraničného dopytu, čo spôsobuje klesajúcu dynamiku slovenského exportu, produkčnej stránky, trhu práce a celkového domáceho dopytu. Ekonomický vývoj sa nachádza hlboko pod svojou potenciálnou úrovňou, pričom však aj potenciálny rast zaznamenal spomalenie.

Podľa dopytovej štruktúry ekonomiky ťahal nadol domáci aj zahraničný dopyt. Reálne klesla každá zložka HDP okrem konečnej spotreby vlády (rast o 1,2 %). Konečná spotreba domácností klesla o 1,2 %, čo bolo spôsobené zhoršením podmienok na trhu práce ako aj poklesom spotrebiteľskej dôvery. Tvorba hrubého fixného kapitálu klesla o 4,1 %. Vývoz a dovoz tovarov a služieb klesol približne rovnakým tempom, 24,3 % a 22,6 %, čo je výrazný rozdiel oproti dvojciferným rastom z prvého kvartálu 2008. Obchodná bilancia (v bežných cenách) bola záporná, a nižšia ako v 1. štvrťroku 2008.

Z hľadiska odvetvovej štruktúry najviac k poklesu HDP v 1. štvrťroku 2009 prispeli exportne orientované odvetvia, ktoré doteraz tradične generovali vysoký rast. Ide predovšetkým o výrobu strojov, elektrických zariadení a dopravných prostriedkov. Kompozitný indikátor rastu tržieb vo vybraných odvetviach (VO), ku ktorému z veľkej časti prispieva výroba dopravných prostriedkov a veľkoobchod, rovnako vykazuje prepad.

Zhoršovanie vývoja reálnej ekonomiky a prepad zahraničného dopytu sa s časovým posunom začal prejavovať aj na slovenskom trhu práce. Hospodárstvo v prvom kvartáli 2009 stratilo rovnaký počet pracovných miest, ako bol vytvorený za predošlé štyri kvartály. Podľa metodiky ESA95 (Európsky účtovný systém) klesla zamestnanosť v prvom kvartáli 2009 medziročne o 0,4 % a podľa VZPS (Výberové zisťovanie pracovných síl) o 0,1 %. K celkovému poklesu zamestnanosti najviac prispel pokles zamestnanosti v súkromnom sektore. Zvýšil sa počet podnikateľov bez zamestnancov a klesá aj počet zamestnancov vo verejnom sektore. Podľa metodiky VZPS vzrástol počet nezamestnaných v prvom kvartáli 2009 a medziročne sa zvýšil o 500 osôb. Miera nezamestnanosti zostala v porovnaní s prvým kvartálom 2008 nezmenená na úrovni 10,5%. Negatívny trend na trhu práce pokračoval aj v druhom kvartáli 2009, pričom miera disponibilnej evidovanej nezamestnanosti naďalej rástla a ďalej sa prehĺbil celkový pokles zamestnanosti. Priemerná nominálna mesačná mzda v národnom hospodárstve vzrástla v 1. kvartáli medziročne o 4,7 % a dosiahla úroveň 710, 45 Eur. Medziročný rast reálnej mzdy dosiahol hodnotu 1,6 % a presiahol rast produktivity práce -5,3 %, čo však bolo do určitej miery ovplyvnené vývojom miezd vo verejnej správe (nominálny rast 11 %).

Pokles dopytu našich najvýznamnejších obchodných partnerov sa musel nevyhnutne odraziť na vývoji zahraničného obchodu. Zníženie objemu exportu tovarov bolo zaznamenané už v poslednom štvrťroku 2008. Kým za prvý polrok 2008 dosiahol nominálny export medziročný rast na úrovni 13,5 %, v druhej polovici roka 2008 to bol pokles medziročne o 2,8 % a za prvých 5 mesiacov tohto roka zaznamenal export pokles na úrovni 28,5 %. Najvýraznejšie prepady zaznamenala oblasť automobilového a hutníckeho priemyslu. Na údajoch sa naplno prejavil aj dvojtýždenný výpadok výroby v januári 2009 spôsobený plynovou krízou. Saldo obchodnej bilancie bolo po prvých piatich mesiacoch roku 2009 aktívne vo výške 387 mil. Eur, čo bolo spôsobené rýchlejším poklesom dovozov v porovnaní s vývozmi.

Za zlepšením salda bol nižší dovoz priemyselných dodávok a príslušenstva dopravných zariadení, čo môže indikovať ďalší negatívny vývoj na strane vývozu.

V prvom štvrťroku 2009 prišlo k medziročnému zhoršeniu salda bežného účtu platobnej bilancie o 145,9 mil. eur, pričom dosiahnutý deficit bol vo výške 576,4 mil. eur. Zhoršenie salda bolo spôsobené predovšetkým negatívnym vývojom na strane bilancie služieb.

Zavedenie „šrotovného“ (najmä v Nemecku, Francúzsku a Taliansku) pomohlo čiastočne zmierniť nepriaznivú situáciu v automobilovom priemysle vďaka vysokej previazanosti slovenskej výroby s externými trhmi. „Šrotovné“ v európskych krajinách pomohlo opätovne naštartovať plynulú výrobu u dvoch z troch najvýznamnejších producentov automobilového priemyslu na Slovensku, pričom pozitívny efekt bol dosiahnutý najmä u jednotlivých subdodávateľov.

Možno konštatovať, že napriek kvantitatívnemu poklesu hodnoty vývozu má krízové obdobie paradoxne pozitívny vplyv na konkurenčnú schopnosť tých tovarov, ktoré na trhu ostali, nakoľko podiel tovarov konkurujúcich kvalitou stúpol v prvom štvrťroku 2009 oproti zrovnateľnému obdobiu 2006 z 33,6 % na 42,6 %, čo je pomerne výrazný rozdiel. Ide o tovary konkurujúce kvalitou, u ktorých je hodnota vývozu vyššia ako hodnota dovozu a jednotková cena vývozu väčšia ako jednotková cena dovozu. Na druhej strane je badateľný pokles v segmente konkurencie cenou (hodnota vývozu je vyššia ako hodnota dovozu a jednotková cena vývozu je menšia ako jednotková cena dovozu).

Prijaté opatrenia

Z proexportne orientovaného charakteru slovenskej ekonomiky vyplýva, že slovenská vláda má iba obmedzené možnosti na ovplyvnenie súčasnej hospodárskej situácie a celkové oživenie ekonomiky je výrazne determinované zlepšením situácie na rozhodujúcich externých trhoch. Napriek tomuto faktu vláda SR prijala a realizovala opatrenia, ktoré sú zamerané na okamžité zvýšenie agregátneho dopytu a tým aj na oživenie spotreby a výroby. K takýmto opatreniam patrí najmä zrýchlenie čerpania fondov EÚ a realizácia veľkých investičných zámerov (PPP projekty). Vplyv týchto opatrení je uvedený v Programe stability Slovenska na roky 2008 až 2012.

Druhov významnou skupinou realizovaných opatrení sú opatrenia, ktoré sa v priebehu roku 2009 už realizovali a ich cieľom bolo najmä zlepšenie podnikateľského prostredia a zvýšenie agregátneho dopytu. Do tejto skupiny možno zaradiť opatrenia akými je zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane u dane z príjmov fyzických osôb a zvýšenie zamestnaneckej prémie, úprava vstupnej ceny pri hmotnom a nehmotnom majetku pri dani z príjmov, skrátenie lehoty na vrátenie nadmerných odpočtov DPH ako aj pozitívne zmeny v podnikateľskom prostredí (opatrenia 41 až 44).

Z hľadiska podnikateľského prostredia, najmä z hľadiska prístupu podnikateľov k disponibilným finančným zdrojom sú najvýznamnejšie opatrenia zamerané na zvýšenie základného imania oboch, štátom vlastnených bánk. Efekty z týchto opatrení sa však premietnu až po určitom čase a preto nie je možné ich efektívnosť hodnotiť už v súčasnosti.

Zvýšenie základného imania SZRB (Slovenská záručná a rozvojová banka), a.s. umožní v roku 2009 poskytnúť záruky až do výšky 332 mil. Eur (10 mld. Sk). Od začiatku roka 2009 do 31. 5. 2009 boli zárukami SZRB v počte 372 zagarantované nové úvery v celkovej výške cca 80 mil. Eur (2,4 mld. Sk) poskytnuté komerčnými bankami malým a stredným podnikateľom, pričom takmer 50 % z tohto objemu predstavujú rýchle záruky.

Čo sa týka úverových aktivít, v priebehu prvých piatich mesiacov roku 2009 bolo zatiaľ poskytnutých 377 nových úverov v objeme 55 mil. Eur (1,65 mld. Sk) pre malých a stredných podnikateľov. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku došlo v roku 2009 k nárastu objemu úverov takmer o 20 %. Priemerná výška úveru je okolo 140 tis. eur, čo potvrdzuje skutočnosť, že SZRB, a. s. podporuje menších podnikateľov – živnostníkov a malé spoločnosti. Z pohľadu obchodných aktivít sa bude SZRB, a.s. orientovať na podporu a rozvoj podnikateľských aktivít klientov všetkých oblastí hospodárstva (výrobná sféra, služby a cestovný ruch, poľnohospodárstvo, samospráva miest a obcí).

Navýšené prostriedky budú v budúcom období využívané najmä na poskytovanie nových špecializovaných „protikrízových“ produktov – tzv. rýchle záruky a v rámci existujúcich produktov na poskytovanie úverov (napr. produkty: priame úvery, poľnoúvery, úver Pôda, úver na obnovu bytového fondu pre spoločenstvo vlastníkov bytov, úver na obnovu bytového fondu pre vlastníkov bytov a nebytových priestorov zastúpených správcom

bytového fondu, priame úvery obciam, úvery na projekty financované zo štrukturálnych fondov, úvery na podporu regionálneho operačného plánu, MIKROúver, podnikateľka, úver podnikanie mladých) a na poskytovanie štandardných záruk (bankové záruky za úvery – záruky všeobecne, bankové záruky za úvery pre spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov a vlastníkov bytov a nebytových priestorov zastúpených správcom).

SZRB ešte v decembri 2008 požiadala EIB (Európsku Investičnú banku) o úverovú linku EIB Global Loans vo výške 30 – 50 mil. eur. EIB žiadosť schválila 22. 4. 2009 vo výške 50 mil. eur. V súčasnosti sa pripravuje návrh úverovej dokumentácie. Zdroje z tejto linky sú určené na financovanie projektov malého a stredného podnikania (MSP), ktoré spĺňajú definíciu MSP podľa pravidiel EÚ, s dôrazom na financovanie priemyslu a sektoru služieb.

Posilnením fondov EXIMBANKY SR sa vytvorila dostatočná kapacita pre zabezpečenie zvýšeného dopytu jej klientov (exportérov) ale aj klientov komerčných bánk, ktorí pri svojich exportných kontraktoch financovaných komerčnými bankami požadujú vyššiu mieru zabezpečovacích nástrojov.

Zvýšená kapacita poistných fondov a záručných fondov bude využitá vo veľkej miere na proexportné projekty slovenských výrobcov s veľkým dosahom na zamestnanosť v regiónoch a na zmierňovanie poklesu tempa tvorby hrubého domáceho exportu podporou exportu. Značná časť fondov bude použitá aj na projekty pre malých a stredných podnikateľov (MSP), pričom pri financovaní MSP formou priamych zmenkových úverov a odkúpenia pohľadávok sa budú aktívne využívať záručné schémy a poisťovanie.

Prostriedky získané zo samotného výsledného zvýšenia základného imania (11,4 mil. eur) budú použité na financovanie klientov prostredníctvom úverových produktov (priame financovanie, refinancovanie a spolufinancovanie vývozných úverov).

Prevažná časť vládou SR prijatých protikrízových opatrení nemá dopad na rozpočet verejnej správy, nakoľko na ich plnenie nie sú potrebné finančné zdroje a na opatrenia, na ktoré finančné zdroje boli vyčlenené ide z pohľadu metodiky ESA 95 (Európsky účtovný systém) o finančné operácie, alebo sú to opatrenia financované z fondu

EBRD (Európska banka pre obnovu a rozvoj), BIDSF (Medzinárodný fond na podporu odstavenia jadrovej elektrárne V1 Bohunice), resp. sú financované v rámci konkrétnych schválených výdavkových titulov kapitol štátneho rozpočtu.

Medzi významné opatrenia mimo sociálnej oblasti s vplyvom na saldo verejnej správy v metodike ESA 95 patria opatrenia číslo 41 až 44 (najmä zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane, zvýšenie zamestnaneckej prémie, skrátenie lehoty na vrátenie nadmerných odpočtov DPH) a poskytnutie dotácie na nákup nového automobilu za podmienky likvidácie starého vozidla (tzv. šrotovné).

.

Na plnenie mikro-opatrení bolo schválených 26,1 mil. EUR. Nízka úroveň čerpania pridelených zdrojov je spôsobená zdĺhavou administratívnou prípravou realizácie jednotlivých programov, čo bolo spôsobené najmä potrebou zosúladenia existujúcich pravidiel poskytovania štátnej pomoci s pravidlami EÚ. Výrazné zlepšenie čerpania očakávame v treťom a najmä vo štvrtom štvrťroku 2009. [26]

6 Prognóza nemeckého hospodárstva

Slovensko-nemecká spolupráca sa má ďalej prehlbovať v oblasti energetiky. Tu sa aktuálne viedli rozhovory s nemeckými energetickými koncernmi E.ON a RWE, aby sa na Slovensku realizovali investície do konvenčných a obnoviteľných energií. Nemecko ako najdôležitejší zahranično-obchodný trh a investor je pre Slovensko kľúčovým zahranično-politickým partnerom.

Nemecké hospodárstvo sa v súčasnosti nachádza v recesii. Strmhlavý pád svetového hospodárstva spolu s nečakaným prepadom medzinárodného obchodu, viedol k tomu, že hospodársky výkon Nemecka minulú zimu zaznamenal veľmi výrazný pokles. V priebehu roku 2009 sa tlak na pokles nemeckej ekonomiky znížil, výrazné oživenie sa však v blízkej budúcnosti nečrtá. Vyplýva to z aktuálnej prognózy nemeckej centrálnej banky.

Celonárodná výroba

S postupným uvoľnením na medzinárodných finančných trhoch, zlepšením očakávaní a podporená objemnými peňažnými a fiškálnymi impulzmi nemecká ekonomika koncom roku 2009 opäť nadobudla miernu stabilitu. Pre rok 2010 sa z dnešného pohľadu napriek ľahkému oživeniu v priebehu roka črtá nemenne nízka hospodárska aktivita.

Trh práce

Trh práce zatiaľ iba mierne reaguje na markantné obmedzenie aktivít celého hospodárstva. Smerodatným tu je fakt, že dôsledkom skrátenia pracovného času bolo vo veľkej miere prispôsobenie pracovného nasadenia klesajúcej výrobe. V nasledujúcich kvartáloch však treba počítať so zvýšenou redukciou pracovných miest. Nezamestnanosť sa môže do polovice roku 2010 zvýšiť o 1 milión - na 4,4 milióna. Zodpovedalo by to miere nezamestnanosti 10,5 percenta.

Vývoj cien

Rast spotrebných cien z minulého roku v nasledujúcich mesiacoch prechodne zaznamená negatívny vývoj. Strednodobý trend vývoja cien však predbežne zostane v kladných hodnotách. Úroveň cien v roku 2010 sa môže zvýšiť o 0,5 %.

6.1 Ekonomická prognóza OECD

Doteraz uskutočnené opatrenia by mali zabrániť opakovaniu Veľkej hospodárskej krízy z 30. rokov minulého storočia. Svetová ekonomika by sa mala vrátiť k rastu v roku 2010. Existujú však rozsiahle riziká ďalšieho zníženia výhľadu, preto by niektoré vlády a centrálne banky mali využiť priestor, ktorý majú, na realizáciu agresívnejšej ekonomickej a menovej politiky. Objem svetového obchodu sa kvôli najhlbšej recesii za viac ako 50 rokov zníži o vyše 13 percent a globálna ekonomická aktivita klesne o 2,7 percenta.

Svetová ekonomika sa nachádza uprostred najhlbšej a najviac synchronizovanej recesie v našom živote, ktorú spôsobila globálna finančná kríza a prehĺbila kolaps svetového obchodu, uvádza sa v prognóze OECD. Predpokladáme, že prebiehajúci pokles ekonomickej aktivity sa v tomto roku zhorší predtým, než sa počas roka 2010 nahromadia rastové impulzy vďaka politickým opatreniam.

Rast svetového obchodu sa teraz začína obnovovať, čo je spôsobené zo zvýšenými obchodnými objemami v krajinách, ktoré nepatria do OECD (Ázijské ekonomiky). [27] Správa však upozorňuje, že existujú veľké riziká ďalšieho ochladenia ekonomiky, ktoré môže ešte viac podkopať zdravie finančných inštitúcií, čo povedie k obmedzeniu úverových tokov pod očakávanú úroveň. OECD tvrdí, že riziká ešte pesimistickejšieho scenára sú väčšie ako šance na rýchlejšie zotavenie. Recesia spôsobí prudký nárast nezamestnanosti, ktorá by mala dosiahnuť vrchol na konci roka 2010 alebo začiatkom roka 2011. V mnohých krajinách vyskočí miera nezamestnanosti na dvojciferné úrovne prvý raz od začiatku 90. rokov minulého storočia. Prudkému zníženiu ekonomickej aktivity sa nevyhne ani jeden z troch hlavných hospodárskych regiónov - USA, Japonsko a Európa.

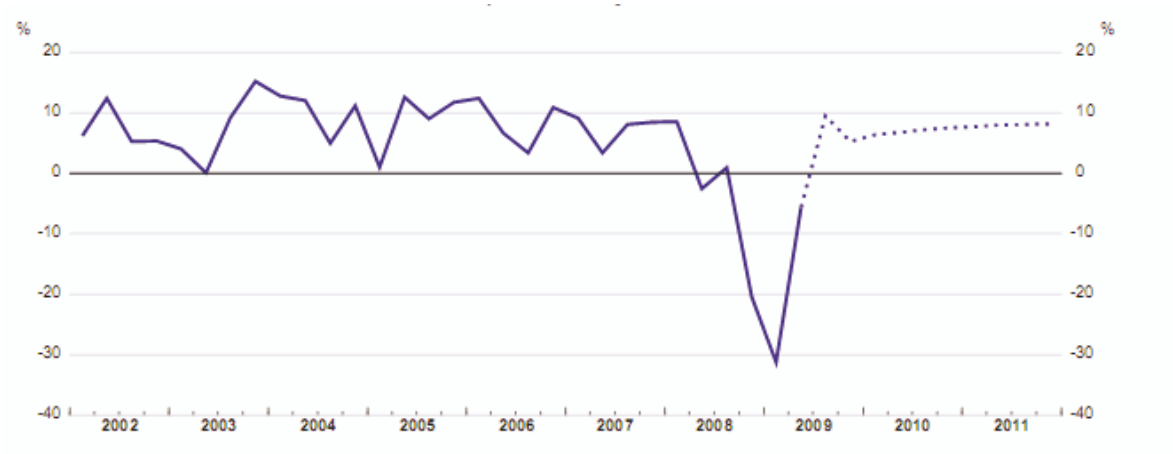

Graf č. 5. : Ročné kvartálne tempo rastu svetového obchodu
Zdroj: [27]

Správa však upozorňuje, že existujú veľké riziká ďalšieho ochladenia ekonomiky, ktoré môže ešte viac podkopať zdravie finančných inštitúcií, čo povedie k obmedzeniu úverových tokov pod očakávanú úroveň. OECD tvrdí, že riziká ešte pesimistickejšieho scenára sú väčšie ako šance na rýchlejšie zotavenie.

Recesia spôsobí prudký nárast nezamestnanosti, ktorá by mala dosiahnuť vrchol na konci roka 2010 alebo začiatkom roka 2011. V mnohých krajinách vyskočí miera nezamestnanosti na dvojciferné úrovne prvý raz od začiatku 90. rokov minulého storočia. Prudkému zníženiu ekonomickej aktivity sa nevyhne ani jeden z troch hlavných hospodárskych regiónov - USA, Japonsko a Európa.

Ekonomika USA zažije v krátkodobom horizonte prudký prepad. Krajina by sa však mohla začať dostávať z recesie začiatkom roka 2010. Predpokladom však je, že rozsiahle stimulačné balíky budú účinné a že sa stabilizujú finančné a realitné trhy. HDP krajiny by mal v tomto roku klesnúť o štyri percentá a v budúcom roku stagnovať. Spotrebiteľské ceny podľa prognózy v tomto roku klesnú o 0,4 percenta a v budúcom roku sa zvýšia o 0,5 percenta. Miera nezamestnanosti by mala v tomto roku vyskočiť na 9,1 percenta a v roku 2010 na 10,3 percenta.

Na ekonomiku eurozóny bude mať počas najbližších 6 mesiacov výrazne negatívny vplyv niekoľko faktorov, ako sú slabé exportné trhy, pokles investícií a pokračovanie úverovej krízy. K oživeniu by mohlo dôjsť až v polovici roka 2010. HDP eurozóny v tomto roku

klesne o 4,1 % a v budúcom o 0,3 %. Miera inflácie v tomto roku dosiahne 0,6 % a v budúcom 0,7 %. Výrazne sa zvýši nezamestnanosť, ktorej miera v tomto roku vzrastie na 10,1 % a v roku 2010 na 11,7 % oproti 7,5 % vlani.

Napríklad v Nemecku by podľa prognózy OECD mala miera nezamestnanosti vyskočiť v roku 2010 až na 11,6 %, vo Francúzsku na 10,9 % a v Taliansku na 10,5 %.

Ekonomická aktivita v Japonsku klesne v tomto roku o 6,6 %, keďže prepad na exportných trhoch výrazne preváži nad stimulmi domáceho dopytu. Ekonomika krajiny opäť upadne do deflácie, v tomto roku sa očakáva pokles spotrebiteľských cien o 1,2 % a na budúci rok o 1,3 %. Nezamestnanosť vzrastie na 4,9 % v tomto a na 5,6 % v budúcom roku.

Spomalenie čaká aj veľké rozvíjajúce sa ekonomiky kvôli sťaženiu prístupu k medzinárodným úverom, poklesu cien komodít, znižovaniu dopytu na exportných trhoch. Brazílsky HDP poklesne v tomto roku o 0,3 % a ruský až o 5,6 %. Rast indickej ekonomiky sa spomalí na 4,3 % a čínskej na 6,3 %

Záver

NSR patrí už tradične medzi najvýznamnejších obchodných partnerov Slovenska a vzájomný obrat zahraničného obchodu medzi našimi krajinami má trvalo rastúci trend. Od 60-tych rokov sa vzájomný obchod medzi bývalým Československom a Nemeckom vyvíjal pozitívne, čo bolo ovplyvnené zmluvami o zriadení obchodných zastúpení v Bonne a v Prahe a neskôr Zmluvou o vzájomných vzťahoch medzi ČSSR a SRN. V období 1968-1988 vzrástol československý export z 861 mil. Kčs na 6 138 mil. Kčs, teda viac ako 7-krát. Československý import z Nemecka prešiel podobným vývojom a okrem rokov 1980-1985 však prevažoval nad exportom. V rokoch 1968-1988 sa výmena tovarov medzi oboma štátmi stála zväčšovala. Export SRN do Československa vzrástol zo 460,8 mil. DM (Nemeckých mariek), na 2 198,9 mil. DM teda 4,7-krát. Export trvale rástol s malým zakolísaním v priebehu 70-tych rokov a v prvej polovici rokoch 80-tych. Je treba mať však na mysli, že v celkovom obchode SRN nehrala výmena tovarov zo susedným Československom žiadnu veľkú rolu. Podiel Československa na západonemeckom exportu a importu zostal po celú skúmanú dobu veľmi nízky. V exporte ani v importe nedosiahol obchod z Československom ani jedno percento.

Po páde komunizmu v roku 1989 a po zjednotení Nemecka v roku 1990 sa vzájomný obchod po týchto udalostiach začal opäť vzmáhať. Už v roku 1993 predstavoval obrat zahraničného obchodu 50 mld. SKK (Slovenských korún), podiel dovozu z Nemecka na celkovom dovoze predstavoval 11,42 %, v roku 2005 to už bolo 20,97 %. Aktívne saldo obchodnej bilancie bolo zaznamenané do roku 1997, kedy začal narastať nemecký export do Slovenskej republiky, neskôr od roku 1998 do roku 2003 bolo zaznamenané saldo pasívne. Na celkovom vývoze Slovenskej republiky do Nemecka sa Nemecko v roku 1993 podieľalo 15,18 %, v roku 2007 to bolo 21,57 %. Od roku 2001 postupne rastie obrat zahraničného obchodu v objeme približne od 341 mld. SKK až do 599 mld. SKK. v roku 2008. V roku 2008 sa zo Slovenska do Nemecka vyviezli tovary v hodnote viac ako 9 mld. EUR a import z NSR predstavoval 9,5 mld. EUR. Vzájomný obrat obchodu predstavoval 19,1 mld. EUR. Slovenská republika zaujíma v zahraničnom obchode NSR v rámci dovozu do NSR 23. pozíciu a z hľadiska nemeckého vývozu 20. priečku. V roku 1998 postúpila NSR na 1. miesto v zahraničnom obchode SR a odvtedy si udržuje túto

pozíciu. Od roku 2002 má Slovenská republika s Nemeckou spolkovou republikou aktívnu obchodnú bilanciu. Slovenský vývoz do Nemecka v roku 2008 zaznamenal oproti roku 2007 nárast o 6,5 % a predstavoval hodnotu 9 633,5 mil. EUR. Dovoz z Nemecka vzrástol oproti roku 2007 o 12,3 % a dosiahol 9 536 mil. EUR. Celkový obrat obchodnej výmeny predstavoval za rok 2008, 19 169,5 mil. EUR a v porovnaní s rokom 2007 zaznamenal nárast o 9,3 %. Aktívne saldo na slovenskej strane dosiahlo v roku 2008 objem len 97,5 mil. EUR a bolo oproti rovnakému obdobiu 2007 nižšie o 82,5%.

K najväčším položkám slovenského importu z Nemecka, za rok 2008 patrili: cestné vozidlá, elektrické zariadenie, prístroje a spotrebiče, stroje a zariadenia všeobecne používané v priemysle, stroje a zariadenia na výrobu energie a odborné, vedecké a riadiace prístroje a zariadenia. Medzi hlavné komodity slovenského vývozu podľa SITC2 (Standard International Trade Classification) do NSR za rok 2008 patria: cestné vozidlá (26,4 %), elektrické zariadenia, prístroje a spotrebiče (10,4 %), priemyselné stroje (9,1 %), zariadenia na telekomunikáciu a reprodukciu zvuku (7,3 %), výrobky z gumy (5 %), železo a oceľ (4,8 %), kovové výrobky (4,1 %), obuv (3,1 %), nábytok (2,9 %) a odevné výrobky (2,6 %).

Slovenská republika zaujíma v zahraničnom obchode NSR v rámci dovozu do NSR 23. pozíciu a z hľadiska nemeckého vývozu 20. priečku. Slovensko exportovalo v roku 2008 podľa nemeckých štatistík tovary v hodnote 8857,1 mil. EUR, čo je menej ako vyviezla v minulom roku Česká Republika, Poľsko či Maďarsko. Stredoeurópsky región v zložení krajín Česká republika, Poľsko, Maďarsko a Slovenská republika zohráva v zahraničnom obchode Nemeckej spolkovej republiky významnú úlohu. Spolu sa z týchto krajín vyviezli v roku 2008 tovary v hodnote 81,17 mld. EUR čo je viac ako vyváža do Nemecka najväčší obchodný partner Holandsko (72,08 mld. EUR). Podľa nemeckých štatistík sa v posledných rokoch vyvíja zahraničný obchod medzi NSR a SR pozitívne. Za rok 2008 však export zo SR do NSR klesol o 1,75 %, import z Nemecka vzrástol o 4,4 %. Slovensko sa podieľa na zahraničnom obchode Nemecka 1 %. Odchýlka medzi slovenskými a nemeckými štatistikami je pomerne malá. V roku 2009 zaznamenávame pokles vzájomnej ekonomickej aktivity z dôvodu hospodárskejk krízy.

Abstrakt

LENGYEL, R, *Analýza vzájomných obchodných vzťahov Slovenskej Republiky a Nemecka.* Piešťany 2010. Bakalárska práca. Evropský polytechnický institut, s. r. o.
Vedúci práce: Mgr. Tomáš Zemko

Kľúčové pojmy: ekonomika, zahraničný obchod, saldo zahraničného obchodu, komoditná štruktúra, teritoriálna štruktúra

Cieľom bakalárskej práce bolo analyzovať obchodné vzťahy medzi Slovenskou Republikou a Nemeckom. V úvode sa definujú charakteristiky jednotlivých krajín Európskej Únie, ich politický systém, ekonomika a história vzniku. Týmito charakteristikami sa zaoberá prvá a druhá kapitola.
Ďalej sa v práci rozoberá problematika hospodárskych vzťahov bývalého Československa a Nemecka pred rokom 1989, vývoj československého a západonemeckého zahraničného obchodu, komoditná štruktúra a dopravno-politické vzťahy.
Jadro bakalárskej práce tvorí štvrtá kapitola, ktorú tvoria jednotlivé časti zaoberajúce sa postupne vývojom zahraničného obchodu po vzniku samostatnej Slovenskej Republiky až po súčasnosť. Dôraz sa kladie najmä na komoditnú a teritoriálnu štruktúru a obchodnú bilanciu.
Nemecký trh je pre Slovensko mimoriadne dôležitý. Nemecko je najväčšou ekonomikou Eurozóny a už tradične patrí medzi najvýznamnejších hospodárskych partnerov Slovenska. Je druhým najväčším zahraničným investorom na Slovensku.

Abstract

LENGYEL, R. *Analysis of bilateral trade relations between the Slovak Republic and Germany.* Piešťany 2010. Bachelor thesis. European Polytechnic Institute, Ltd.
Thesis supervisor: Mgr. Tomáš Zemko

Key terms: economy, foreign trade, foreign trade balance, commodity structure, territorial structure

The aim of the bachelor thesis was to analyze the trade relationships between the Slovak Republic and Germany. The introduction defines the characteristics of individual European Union countries, their political systems, economy and history details. With these characteristics dealing first and second chapter.

Further work discusses issues of economic relations of the former Czechoslovakia and Germany before 1989, the development of Czechoslovak and West German foreign trade commodity structure, traffic and political relations.

Core of the bachelor thesis is the fourth chapter, which consists of individual parts gradually concerning about the development of foreign trade after the independent Slovak Republic to the present. Emphasis is placed on the commodity and territorial structure and trade balance.

German market is particularly important for Slovakia. Germany is the largest Eurozone economy and has traditionally been among the most important economic partners of Slovakia. It is the second largest foreign investor in Slovakia.

Literatúra

[1] BALÁŽ, P. a kol.: *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava : SPRINT vfra, 2005. 572 s. ISBN 80-89085-51-2.

[2] BALDWIN, R.; WYPLOSZ CH. *Ekonomie Evropské integrace*. Praha : Grada, 2008. 478 s. ISBN 978-80-247-1807-1.

[3] BLAŽKOVÁ, M. *Jak využít internet v marketingu*. Praha : Grada, 2005. 156 s. ISBN 80-247-1095-1.

[4] HVOZDÍKOVÁ, V. *Riziká aktuálnych vývojových trendov vo svetovej ekonomike*. Bratislava : Repro-Print, 2008. 147 s. ISBN 978-80-7144-170-0.

[5] JAKUBEC, I. *Československo-západoňemecké obchodňepolitické a dopravňepolitické vztahy v období 1968-1989*, Ňemecké hospodářské dějiny, Acta Oeconomica Pragensia, 2008, roč. 16, č. 1, ISSN 0572-3043.

[6] LIPKOVÁ, Ľ. *Medzinárodné hospodárske vzťahy*. Bratislava : Sprint, 2002. 266 s. ISBN 80-888-48-70-9.

[7] MICHNÍK, Ľ. *Zahraničný obchod*. Bratislava : Sprint, 1998. 656 s. ISBN 80-8884-318.

[8] REUVID, J.; BENNET, R. *Jak obchodovat se západem*. Praha : Victoria Publishing, 1999. 246 s. ISBN 80-85605-22-8.

[9] TRENČIANSKA, E. *Zahraniční obchod*. Bratislava : Sprint, 2000. 193 s. ISBN 80-88848-30x.

[10] VINCÚR, P. *Hospodárska politika*. Bratislava : Sprint, 2002. 396 s. ISBN 8088848-6-7-9.

[11] VLČEK, J. *Výkladový lexikón pojmú tržní ekonomiky*. Praha : Victoria, 1992. 215 s. ISBN 80- 85-605-26-0.

[12] MACHKOVÁ, H.; SATO, A.; ZAMYKALOVÁ, M. Medzinárodní obchod a marketing (Praktická výkladová encyklopedie). Praha : Grada, 2005. 266 s. ISBN 80-247- 0364-5.

[13] HRONSKÝ, B. *Vývoj a perspektívy komoditnej a teritoriálnej štruktúr zahraničného obchodu SR*. Bratislava, 2007. 96 s. Diplomová práca (Ing.) Ekonomická univerzita v Bratislave, Národohospodárska fakulta, Katedra hospodárskej politiky, 2010-03-16

[14] *Euroinfo, Nemecká spolková republika* [online]. 2009. [cit. 2009-12-02]. Dostupné z WWW: http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=1258

[15] *Euroinfo, Slovenská republika* [online]. 2009. [cit. 2009-12-02]. Dostupné z WWW: http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=1255

[16] *Ministerstvo Hospodárstva Slovenskej Republiky (MHSR), Zahraničný obchod SR v roku 2004 v porovnaní s rokom 2003,* [online]. 2009. [cit. 2009-12-04]. Dostupné z WWW: http://www.mhsr.sk/zahranicny-obchod-2004-6744/128429s

[17] *Ministerstvo Hospodárstva Slovenskej Republiky (MHSR), Zahraničný obchod SR v roku 2006 v porovnaní s rokom 2005,* [online]. 2009. [cit. 2009-12-04]. Dostupné z WWW: http://www.mhsr.sk/zahranicny-obchod-2006-6742/128427s

[18] *Ministerstvo Hospodárstva Slovenskej Republiky (MHSR), Zahraničný obchod SR v roku 2008 v porovnaní s rokom 2007,* [online]. 2009. [cit. 2009-12-04]. Dostupné z WWW: http://www.mhsr.sk/zahranicny-obchod-2008-6740/128425s

[19] *Ministerstvo Hospodárstva Slovenskej Republiky (MHSR), Základná informácia o teritóriu NSR,* [online]. 2010. [cit. 2010-01-02]. Dostupné z WWW: www.mhsr.sk/ext_dokzitnemecko-09-2009/131122c?ext=orig

[20] *Ministerstvo Hospodárstva Slovenskej Republiky (MHSR), Exportný plán teritória na rok 2010,* Nemecká spolková Republika [online]. 2010. [cit. 2010-01-04]. Dostupné z WWW: http://www.mhsr.sk/exportny-plan-teritoria-na-rok-2010/128460s

[21] *Ministerstvo Zahraničných Vecí Slovenskej Republiky (MZVSR), Ekonomicko-informačný materiál Nemecká spolková republika,* [online]. 2010. [cit. 2010-01-02]. Dostupné z WWW: http://www.foreign.gov.sk/App/wcm/media.nsf/vw_ByID/ID_5505C7E99AAC8D49C1257676004E4599_SK/$File/Nemecka_spolkova_republika.pdf

[22] *United Nations, Standard International Trade Classification, Revision 3, United Nations Statistics Division,* [online]. 2010. [cit. 2010-01-10]. Dostupné z WWW: http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=14&Lg=1

[23] *Eximbanka SR, Aktualizácia teritoriálnej a komoditnej orientácie podpory exportu, možnosti vyššieho využitia poisťovacej kapacita optimalizácie podielu cudzích zdrojov na financovaní Exportno-importnej banky Slovenskej republiky,* [online]. 2010. [cit. 2010-01-10]. Dostupné z WWW: http://www.eximbanka.sk/buxus/generate_page.php?page_id=559

[24] *Slovensko-Nemecká obchodná a priemyselná komora (SNOPK), Slovensko-nemecké hospodárske vzťahy,* [online]. 2010. [cit. 2010-03-17]. Dostupné z WWW: http://www.dsihk.sk/sk/onemecku/hospodarstvo/slovensko-nemeckehospodarske-vz357ahy/

[25] *Štatistický Úrad Slovenskej Republiky (ŠÚSR), Zahraničný obchod (INTRASTAT)*, [online]. 2010. [cit. 2010-03-17]. Dostupné z WWW: http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=5011

[26] *Úrad Vlády Slovenskej Republiky, Materiál z rokovania vlády SR*, [online]. 2010. [cit. 2010-03-17]. Dostupné z WWW: http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/255D1922E9F17062C12576DC004982E6?OpenDocument

[27] *Organization for economic co-operation and development (OECD), Economic Outlook No. 86, General assessment of the makroekonomic situation*, [online]. 2009. [cit. 2010-03-17]. Dostupné z WWW: http://www.oecd.org/dataoecd/36/57/43117724.pdf:

[28] *Sme, Prepad slovenskej ekonomiky sa zmierňuje*, [online]. 2009. [cit. 2010-03-18]. Dostupné z WWW: http://ekonomika.sme.sk/c/4999422/prepad-slovenskej-ekonomiky-sa-zmiernuje.html

[29] *Etrend, Nemecká ekonomika sa v posledných mesiacoch nehýbala*, [online]. 2010. [cit. 2010-03-19]. Dostupné na WWW: http://ekonomika.etrend.sk/svet/nemecke-hospodarstvo-v-stvrtom-kvartali-stagnovalo-3.html

[30] *Finweb, Zahraničný obchod Nemecka šokoval analytikov*, [online]. 2010. [cit. 2010-03-20]. Dostupné na WWW: http://finweb.hnonline.sk/c1-41183400-zahranicny-obchod-nemecka-sokoval-analytikov

Zoznam grafov a tabuliek

Graf č. 1: Československo-západonemecký export, import a obrat v rokoch 1968-1988 v mil. Kčs
Graf č. 2: Západonemecko-československý export, import a obrat v rokoch 1968-1988 v mil. DM
Graf č. 3: Tovar určený do Československa a z Československa cez Hamburg v rokoch 1975-1985 v t. (generálny obchod)
Graf. č. 4 : Obchod so Spolkovou republikou Nemecko, 1993-2005
Graf č. 5. : Ročné kvartálne tempo rastu svetového obchodu

Tab. č.1: Základné makroekonomické ukazovatele Nemecka
Tab. č. 2: Základné makroekonomické ukazovatele Slovenska
Tab. č. 3: Vývoj zahraničného obchodu medzi SR a Nemeckom v rokoch 2001-2008 (v mil. SKK)
Tab. č. 4: Najvýznamnejšie komodity slovenského dovozu z Nemecka za rok 2008
Tab. č. 5: Najvýznamnejšie komodity slovenského vývozu do Nemecka za rok 2008
Tab. č. 6: Vývoj zahraničného obchodu medzi SR a NSR v rokoch 2002-2008,
Tab. č. 7: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2003
Tab. č. 8: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2004
Tab. č. 9 : Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2005
Tab. č. 10: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2006
Tab. č. 11: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2007
Tab. č.12: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu SR v roku 2008
Tab. č. 13: Tovarová štruktúra zahraničného obchodu NSR za rok 2008
Tab. č. 14: Vývoj zahraničného obchodu NSR v mil. EUR
Tab. č. 15: Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu NSR za rok 2008
Tab. č. 16: Zahraničný obchod Nemecka podľa spolkových krajín v roku 2008,
Tab. č. 17: Zahraničný obchod so Severným Porýním-Vestfálskom (2002-2009)
Tab. č. 18: Hlavné tovarové skupiny vývozu do Severného Porýnia-Vestfálska (2008-2005) v mil. EUR
Tab. č. 19: Zahraničný obchod Bavorsko – Slovensko v rokoch 1997-2009 v mil. EUR

Tab. č. 20: Vývoz Slovenskej Republiky do Bavorska v rokoch 2007-2008
Tab. č. 21: Vývoz SR do spolkových krajín
Tab. č. 22: Zoznam základných tovarových skupín klasifikácie SITC
Tab. č. 23: Porovnanie štátnej podpory strednodobých a dlhodobých vývozných úverov v krajinách OECD formou poistenia vývozných úverov, priamych úverov poskytovaných exportnými agentúrami a podpora v oblasti úrokových sadzieb

Zoznam príloh

Príloha č. 1: Zoznam základných tovarových skupín klasifikácie SITC

Príloha č. 2: Porovnanie štátnej podpory strednodobých a dlhodobých vývozných úverov v krajinách OECD formou poistenia vývozných úverov, priamych úverov poskytovaných exportnými agentúrami a podpora v oblasti úrokových sadzieb

Príloha č. 1. : Zoznam základných tovarových skupín klasifikácie SITC

0 - Potraviny a živé zvieratá

00 - Živé zvieratá okrem zvierat divízie 03

01 - Mäso a mäsové prípravky

02 - Mliečne výrobky a vajcia vtákov

03 - Ryby (nie z morských cicavcov), kôrovce, mäkkýše a vodné bezstavovce, a prípravky z neho

04 - Obilniny a obilné prípravky

05 - zelenina a ovocie

06 - Cukry, cukor a med prípravky

07 - Káva, čaj, kakao, korenie a výrobky z nich

08 - krmivá pre zvieratá

09 - Rôzne jedlé výrobky a prípravky

1 - Nápoje a tabak

11 - Nápoje

12 - Tabak a tabakové výrobky

2 - Surové materiály, nepožívateľné, s výnimkou palív

21 – Koža a kožušiny

22 – Olejové semená a olejnaté plody

23 - Surový kaučuk (vrátane umelých a zhodnotených)

24 – Korok a drevo

25 – Drvina a papierový odpad

26 - Textilné vlákna (okrem vlny a česanej vlny) a ich odpadov (ktoré nie sú vyrábané s priadze alebo tkaniny)

27 - Surová hnojivá, iné ako tie z divízie 56, a surové nerasty (okrem uhlia, ropy a drahých kameňov)

28 – kovové rudy a šrot

29 - Surové živočíšne a rastlinné materiály

3 - Minerálne palivá, mazivá a príbuzné materiály

32 - uhlie, koks a brikety

33 - Ropa, ropné výrobky a príbuzné materiály

34 - Plyn, prírodný aj vyrobený

35 - Elektrický prúd

4 - Živočíšne a rastlinné oleje, tuky a vosky

41 - Živočíšne oleje a tuky

42 - Pevné rastlinné tuky a oleje

43 - Živočíšne alebo rastlinné tuky a oleje, spracované, vosky živočíšneho alebo rastlinného pôvodu, nejedlé zmesi alebo prípravky živočíšnych alebo rastlinných tukov alebo olejov

5 - Chemikálie a príbuzné výrobky

51 - Organické chemikálie

52 - anorganické chemikálie

53 - Farbenie, opaľovanie a farbenie materiálov

54 - Liečivé a farmaceutické výrobky

55 - Silice a živice a parfumované materiály, WC. leštiace a čistiace prípravky

56 - Hnojivá (iné ako skupina 272)

57 - plasty v primárnych formách

58 - plasty v nie primárnych formách

59 - Chemické materiály a výrobky

6 – Vyrábané výrobky triedené hlavne podľa materiálu

61 - Koža, kožené výrobky, a upravené kožušiny

62 - Gumové výrobky

63 - Korok a drevo (okrem nábytku)

64 - Papier, lepenka a výrobky z papiera alebo lepenky

65 - Textilná priadza, tkaniny, hotové výrobky, in a súvisiace výrobky

66 - Nekovové minerálne výrobky

67 - Železo a oceľ

68 – Nefarebné kovy

69 - Výroba kovov

7 - Stroje a dopravné prostriedky

71 – Stroje a zariadenia vyrábajúce energiu

72 - Strojové zariadenia pre určité odvetvia priemyslu

73 - strojné obrábanie kovov

74 - Všeobecné priemyselné stroje a zariadenia a ich strojné súčasti

75- Kancelárske stroje a zariadenia na automatické spracovanie údajov

76 – Telekomunikácie, prístroje na zvukový záznam a reprodukciu zvuku

77 - Elektrické stroje, prístroje a spotrebiče, in, a elektrické časti a súčasti (vrátane neelektrických náprotivkov elektrických zariadení domácnosti)

78 - Cestné vozidlá (vrátane vzduchových vznášadiel)

79 - Ostatné dopravné zariadenia

8 - Rôzne priemyselné výrobky

81 - Montované budovy, sanitárne, inštalatérske armatúry a zariadenia, vykurovanie a osvetlenie

82 - Nábytok, ich časti a súčasti, lôžkoviny, matrace, vankúše a čalúnené výrobky

83 - cestovné potreby, kabelky a podobné schránky

84 - Odevy a odevné doplnky

85 - Obuv

87 - Odborné, vedecké a kontrolné prístroje a zariadenia

88 - Fotografické prístroje, zariadenia a zásoby a optické tovar, hodiny a hodinky

89 - Rôzne výrobky

9 - Komodity a transakcie, ktoré nie sú klasifikované inde v SITC

91 - Poštové balíky, ktoré nie sú klasifikované podľa druhu

93 - Špeciálne operácie a komodity, ktoré nie sú klasifikované podľa druhu

96 - Mince (iné ako zlaté mince), ktoré nie sú zákonným platidlom

97 - Zlato, nie peňažné (okrem zlatej rudy a koncentrátov)

I- Zlato, peňažné

II- Zlaté mince a súčasné mince

Tab. č. 22: Zoznam základných tovarových skupín klasifikácie SITC

Zdroj: [19]

Príloha č. 2: Porovnanie štátnej podpory strednodobých a dlhodobých vývozných úverov v krajinách OECD formou poistenia vývozných úverov, priamych úverov poskytovaných exportnými agentúrami a podpora v oblasti úrokových sadzieb

		Podporované úvery v USD na 1 obyvateľa		Podporované úvery v USD na tis. USD HDP		Podporované úvery v USD na tis. USD exportu
1	Rakúsko	282	Rakúsko	7,4	Francúzsko	21,9
2	Švédsko	259	Švédsko	6,3	Rakúsko	19,3
3	Fínsko	194	Kanada	5,5	Kanada	17,1
4	Kanada	190	SRN	5,3	Švédsko	16,6
5	SRN	181	Fínsko	5,2	Fínsko	15,5
6	Francúzsko	160	Francúzsko	5,0	Taliansko	15,2
7	Dánsko	110	Česká republika	3,3	SRN	15,2
8	Taliansko	91	Taliansko	3,2	Japonsko	10,0
9	Luxembursko	88	Kórejská republika	2,8	Kórejská republika	8,0
10	Holandsko	76	Dánsko	2,4	Dánsko	7,1
11	Švajčiarsko	66	Holandsko	2,0	USA	6,7
12	Veľká Británia	47	Japonsko	1,3	Španielsko	5,4
13	Kórejská republika	47	Veľká Británia	1,3	Česká republika	5,1
14	Japonsko	46	Švajčiarsko	1,2	Veľká Británia	4,8
15	Česká republika	40	Luxembursko	1,1	Švajčiarsko	3,7
16	Belgicko	35	Belgicko	1,0	Holandsko	3,5
17	USA	29	Španielsko	0,9	Luxembursko	3,2
18	Nórsko	24	USA	0,7	Poľsko	1,8
19	Španielsko	24	Slovensko	0,7	Belgicko	1,1
20	Slovensko	6	Poľsko	0,5	Nórsko	1,1
21	Austrália	4	Nórsko	0,4	Slovensko	1,0
22	Poľsko	4	Maďarsko	0,2	Austrália	0,9
23	Portugalsko	2	Portugalsko	0,1	Portugalsko	0,6
24	Maďarsko	2	Austrália	0,1	Maďarsko	0,4
25	Turecko	0	Turecko	0,0	Turecko	0,0

Tab. č. 23: Porovnanie štátnej podpory strednodobých a dlhodobých vývozných úverov v krajinách OECD formou poistenia vývozných úverov, priamych úverov poskytovaných exportnými agentúrami a podpora v oblasti úrokových sadzieb

Zdroj: [20]